

	Avdelning, Institution Division, Department Institutionen för tillämpad lärarkunskap 581 83 LINKÖPING		Datum Date 000503 X	
	Språk Language X Svenska/Swedish Engelska/English _____	Rapporttyp Report category Licentiatavhandling X Examensarbete C-uppsats D-uppsats Övrig rapport _____	ISBN ISRN LIU-ITLG-EX-00/27-SE Serietitel och serienummer ISSN Title of series, numbering _____	
URL för elektronisk version http://www.ep.liu.se/exjobb/itl/2000/				
Titel Lokalhistoria i skolan – ett pedagogiskt arbetssätt för historie- och teknikundervisningen? Title Localhistory in school – a pedagogic possibility for teaching in history- and technology? X Författare Linda Falebrant Helen Larsson Author				
Sammanfattning Abstract <p>I detta examensarbete har vi undersökt om lokalhistoria kan vara ett pedagogiskt arbetssätt för historie- och teknikundervisningen. Syftet är att få ökade kunskaper kring elevers inläring och att se en röd tråd mellan 1994 års läroplan för grundskolan, elevers lärande och lärares val av arbetssätt. Vi avser att utveckla sambandet mellan historia och teknikhistoria för att få nya perspektiv i undervisningen. Vi vill också skapa förståelse kring varför lärare väljer att använda lokalhistoria och lokal teknikhistoria i grundskolans undervisning. Vi vill även få fördjupade kunskaper i Kindas lokala historia och teknikhistoria.</p> <p>De frågeställningar som behandlas i vårt arbete är: hur några olika pedagoger ser på elevers inläring, hur några lärare som använt sig av lokalhistoria i undervisningen ser på sitt val av arbetssätt utifrån LPO-94, om en koppling mellan lokalhistoria och teknikhistoria kan ge eleverna andra perspektiv och vara betydelsefull för undervisningen, varför lärare väljer att använda lokalhistoria och lokal teknikhistoria i grundskolans undervisning samt vad det finns för lokalhistoriska och teknikhistoriska sevärdheter i Kinda.</p> <p>Arbetet består av en litteraturgenomgång, våra lokala möjligheter, intervjuer och en resultatredovisning. I litteraturgenomgången tar vi upp olika pedagogers syn på inläring, kunskap och arbetssätt. Vi har vidare valt att studera litteratur kring människan, lärandet och närmiljön samt intresset för lokalhistoria, teknikhistoria och resultat från olika lokalhistoriska projekt. I intervjudelen besvarar tre lärare våra frågor om hur de ser på elevers inläring, lokalhistoria i undervisningen och sitt val av arbetssätt. I resultatredovisningen redovisar vi resultat från litteraturdelen och lärarintervjuerna.</p> <p>Vad som framgår i både litteraturgenomgången och i intervjusvaren är att lokalhistoria är ett pedagogiskt arbetssätt som främjar elevers inläring, ger nya kunskaper och värdefulla upplevelser. Vi har också funnit att närmiljön skapar möjligheter att skildra de stora sammanhangen i den tekniska och historiska utvecklingen.</p> X				
Nyckelord Keyword lokalhistoria, lokal teknikhistoria, lokalhistoria i skolan, lokalhistoria i Kinda kommun				

Sammanfattning

I detta examensarbete har vi undersökt om lokalhistoria kan vara ett pedagogiskt arbetssätt för historie- och teknikundervisningen. Syftet är att få ökade kunskaper kring elevers inläring och att se en röd tråd mellan 1994 års läroplan för grundskolan, elevers lärande och lärares val av arbetssätt. Vi avser att utveckla sambandet mellan historia och teknikhistoria för att få nya perspektiv i undervisningen. Vi vill också skapa förståelse kring varför lärare väljer att använda lokalhistoria och lokal teknikhistoria i grundskolans undervisning. Vi vill även få fördjupade kunskaper i Kindas lokala historia och teknikhistoria.

De frågeställningar som behandlas i vårt arbete är: hur några olika pedagoger ser på elevers inläring, hur några lärare som använt sig av lokalhistoria i undervisningen ser på sitt val av arbetssätt utifrån LPO-94, om en koppling mellan lokalhistoria och teknikhistoria kan ge eleverna andra perspektiv och vara betydelsefull för undervisningen, varför lärare väljer att använda lokalhistoria och lokal teknikhistoria i grundskolans undervisning, samt vad det finns för lokalhistoriska och teknikhistoriska sevärdheter i Kinda.

Arbetet består av en litteraturgenomgång, våra lokala möjligheter, intervjuer och en resultatredovisning. I litteraturgenomgången tar vi upp olika pedagogers syn på inläring, kunskap och arbetssätt. Vi har vidare valt att studera litteratur kring människan, lärandet och närmiljön samt intresset för lokalhistoria, teknikhistoria och resultat från olika lokalhistoriska projekt. I intervjudelen besvarar tre lärare våra frågor om hur de ser på elevers inläring, lokalhistoria i undervisningen och sitt val av arbetssätt. I resultatredovisningen redovisar vi resultat från litteraturdelen och lärarintervjuerna.

Vad som framgår i både litteraturgenomgången och i intervjusvaren är att lokalhistoria är ett pedagogiskt arbetssätt som främjar elevers inläring, ger nya kunskaper och värdefulla upplevelser. Vi har också funnit att närmiljön skapar möjligheter att skildra de stora sammanhangen i den tekniska och historiska utvecklingen.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING		Sida
1.	Bakgrund	6
2.	Syfte	7
3.	Problemformulering	7
4.	Begrepp	8
5.	Metod och genomförande	9
6.	Litteraturgenomgång	11
6.1	Kursplaner för grundskolan	11
6.1.1	Kursplaner för grundskolan i ämnet historia	11
6.1.2	Kursplaner för grundskolan i ämnet teknik	13
6.2	Grundläggande fakta om några pedagogers syn på inläring, kunskap och arbetssätt	14
6.2.1	Samhällets syn på inläring och krav på kunskap	16
6.3	Skolan in i 2000-talet	16
6.3.1	Revolution i hjärnforskning	16
6.3.2	Hur fungerar vårt minne?	17
6.4	Människan, lärandet och vår närmiljö	18
6.5	Intresset för lokalhistoria och teknikhistoria genom tiderna	20
6.6	Teknikhistoria i skolan	21
7.	Våra lokala möjligheter	23
7.1	Kisa Hembygdsgård	23
7.2	Emigrantmuseum	23
7.3	Kinda kanal	24
7.4	Övriga lokala platser	24
7.4.1	Fornlämningar	24
7.4.2	Kyrkor i Kinda	25
7.4.3	Drabo brunn	25
7.4.4	Tignemåla skolmuseum	25
7.4.5	Hargs gård	25

7.4.6	Föllingsö kulturlandskap	26
7.4.7	Varggropen i Fagerhult	26
7.4.8	Helvetets portar	26
7.5	Hantverk och industri i Kisa år 1800-1950.	26
7.5.1	Vattenkraften	27
7.5.2	Kisas första industri	27
7.5.3	Tegelbruket	27
7.5.4	Hantverkets expansion	27
7.5.5	Färgerier och tygberedning	28
7.5.6	Långasjönäs	28
7.5.7	Snusfabrik och bryggeri	29
7.5.8	Landsbygdens industrialisering	29
7.5.9	Sågverken	30
7.5.10	Transporter och fordon	30
8.	Intervjuer	32
8.1	Intervju med Lars Durefelt	32
8.2	Intervju med Svante Kolsgård	33
8.3	Intervju med Håkan Wass	36
9.	Resultat	38
9.1	Sammanfattning av intervjuerna	40
10.	Diskussion	43
11.	Referenslista	48
11.1	Litteratur	48
11.2	Rapporter	48
11.3	Internetadresser	48
11.4	Övriga källor	48
	Bilaga 1. Intervjufrågor	49

1. Bakgrund

Vi har båda utbildat oss till grundskollärare för år 1-7, vid Linköpings Universitet, med fördjupning i svenska och samhällsorienterande ämnen samt i matematik och naturorienterande ämnen. Vi tycker att det är betydelsefullt att göra examensarbetet tillsammans för att få mer inblick i varandras utbildning och främja fortsatt samarbete.

Vi har båda blivit intresserade av att utgå från lokalhistoria i undervisningen efter studier i historia respektive teknik under vår utbildning. Under olika praktikperioder har vi lagt märke till att lärarna i Kinda gärna använder sig av lokalhistoria i undervisningen. Eftersom vi båda kommer från Kinda och tänker arbeta här vill vi fördjupa våra kunskaper kring Kindas lokala historia och teknikhistoria. Vi vill även studera varför lärare väljer att använda sig av lokalhistoria i undervisningen.

Vi tycker också att tematiska studier är viktigt för att våra blivande elever ska få en helhetsbild av omvärlden. Vi vill därför göra vårt examensarbete som ett integrerat arbete mellan teknikhistoria och lokalhistoria. Detta för att få en bredare förståelse av de historiska skeenden och den tekniska utveckling som skett och som präglar oss i vår vardag.

Genom att utgå från elevernas vardag och deras förkunskaper i ämnena tror vi att skolarbetet knyts närmare till elevernas egna frågeställningar. Vi vill också undersöka om ett elevaktivt arbetssätt skapar motivation hos eleverna och om de kan utveckla fördjupade och mer bestående kunskaper.

I arbetet vill vi även med utgångspunkt från LPO –94 och fakta kring inläring och minne visa på betydelsen av aktiv metodik i undervisningen för att på bästa sätt ge eleverna utrymme för ett aktivt lärande.

2. Syfte

Vi vill med vårt arbete få ökade kunskaper kring elevers inläring.

Vi vill se en röd tråd mellan 1994 års läroplan för grundskolan, elevers lärande och lärares val av arbetssätt.

Vi avser att utveckla sambandet mellan historia och teknikhistoria för att få nya perspektiv i undervisningen.

Vi vill skapa förståelse kring varför lärare väljer att använda lokalhistoria och lokal teknikhistoria i grundskolans undervisning.

Vi vill även få fördjupade kunskaper i Kinda kommuns lokala historia och teknikhistoria.

3. Problemformulering

Hur ser några olika pedagoger på elevers inläring?

Hur ser några lärare som använt sig av lokalhistoria i undervisningen på sitt val av arbetssätt utifrån LPO-94?

Kan en koppling mellan lokalhistoria och teknikhistoria ge eleverna andra perspektiv och vara betydelsefull för undervisningen?

Varför väljer lärare att använda lokalhistoria och lokal teknikhistoria i grundskolans undervisning?

Vad finns det för lokalhistoriska och teknikhistoriska sevärdheter i Kisa med närområde?

4. Begrepp

- **Lokalhistoria:** Historia med lokal anknytning.
- **Teknikhistoria:** Frågeställningar som berör den tekniska utvecklingen i ett historiskt perspektiv.
- **Lokal teknikhistoria:** Frågeställningar som berör den lokala tekniska utvecklingen i ett historiskt perspektiv.

Förförståelse: Filosofisk term för den föregående förståelse som finns vid tolkningen av en text.

Manufakturinrättning: Ursprungligen allt slags hantverk, men i samband med industrialismen beteckning för en fabrik eller en fabriksprodukt.

Multisensoriska upplevelser: Upplevelser som aktiverar många sinnen samtidigt.

Konstruktivism: Teori som grundar sig på uppfattningen att kunskap konstrueras aktivt av den lärande själv och inte är något som mottages passivt från omgivningen.

Kontext: Sammanhang, förenlighet mellan ämnesområden.

Kontextrelaterad undervisning: Undervisning som tar fasta på sammanhang.

Subjektiv kunskap: Kunskap som styrs av eller bygger på den egna individens val, erfarenheter eller förväntningar.

Stoff: Det som skall läras in.

Tricotstickerska: Person som skötte om en stickmaskin.

5. Metod och genomförande

Vi har valt att genom litteraturstudier och intervjuer söka svar på våra frågeställningar. För att ta reda på varför en del lärare väljer att använda närmiljön i historieundervisningen har vi valt att göra tre intervjuer med lärare som är speciellt intresserade av att använda lokalhistoria i skolan.

Vi har också använt oss av information från internet vad gäller våra lokala förutsättningar för att bedriva lokalhistoriska studier med elever i vår egen bygd. Med tanke på detta har vi också gjort studiebesök på såväl bibliotek som hembygdsgård och emigrantmuseum. Vi har också haft god hjälp av personal vid både det kommunala biblioteket och den lokala turistbyrån. Under vår praktik hösten 1999 har också en av oss haft möjlighet att pröva på att använda bland annat hembygdsgården och dess möjligheter i ett lokalhistoriskt arbete med elever i år 5. Under detta arbete kom också de videofilmer som spelats in av den lokala teaterföreningen *Superb* att användas då de speglar betydelsefulla personer och händelser i bygden.

Vi har valt att lägga upp detta examensarbete med början i de mål och riktlinjer som presenteras i kursplanerna i respektive ämne och som vi har att ta fasta på i vår kommande undervisning. I vår litteraturstudie fortsätter vi med att presentera några pedagogers syn på inläring, kunskap och arbetssätt liksom tankar kring formlandet av 2000-talets skola. Genom att ta med Eric Jensen, som kanske är en av världens främste "översättare" av modern hjärnforskning till pedagogisk-metodisk verksamhet, vill vi även visa hur en av dagens pedagogiska profiler ser på detta. Fortsättningsvis har vi valt att studera litteratur kring människan, lärandet och närmiljön samt intresset för lokalhistoria, teknikhistoria och resultat från olika forskningsprojekt.

Vi har sedan tittat närmare på Kinda kommuns lokalhistoria och teknikhistoria. Detta för att se vad som kan finnas i en skolas närmiljö och om förutsättningar finns för att kunna belysa historiska och tekniska skeenden genom att ta fasta på det lokala. Information kring Kisas historia har vi funnit bl. a i Kisas sockenböcker i 4 band och på biblioteket. Vi har inriktat oss på den industriella utvecklingen för att söka fakta kring teknikens historiska utveckling i Kisa och dess närområde. Utifrån detta har vi valt att redogöra för några platser, händelser och personer som har varit betydelsefulla för Kindas historia.

För att få ytterligare svar till våra frågeställningar har vi som tidigare nämnt gjort intervjuer med tre lärare som använder sig av lokalhistoria i

undervisningen. Vi har i dessa intervjuer även tagit reda på dessa lärares grundsyn vad gäller såväl kunskap och inläring som ett elevaktivt arbetssätt och integrering av ämnena historia och teknik. Vi ville också veta varför de valt att bedriva lokalhistoriska projekt med sina elever. Intervjuerna har haft formen av muntliga samtal där lärarna har fått frågorna, skriftligt, i förväg. Vi vill också tillägga att vi rådfrågat de lärare vi intervjuat innan vi valt att skriva deras namn i detta arbete. För att vara säkra på att vi uppfattat de intervjuade lärarna rätt och inte lagt in några egna värderingar då vi skrivit ned de inspelade intervjuerna har vi också lämnat svaren på intervjuerna för godkännande hos de intervjuade personerna.

Vi har valt att lägga in vissa frågor och svar som vi ställt till personal vid bibliotek och turistbyrån under vår litteraturgenomgång samt i avsnittet om våra lokala möjligheter. Detta motiverar vi med att dessa svar måste ses i sitt samband och att vi fått svaren vid samtal med dessa personer och ej vid intervjuer.

Under resultat har vi sammanställt litteraturen och intervjuerna var för sig. Detta för att få så åskådligt som möjligt. Vi har vidare i redovisningen av resultatet och i diskussionen utgått från våra syften och frågeställningar.

6. Litteraturgenomgång

6.1 Kursplaner för grundskolan

Genom att läsa i kursplanerna för historia och teknik har vi här valt att lyfta fram några citat som belägg för att använda lokalhistoria i undervisningen.

6.1.1 Kursplaner¹ för grundskolan i ämnet historia.

Undervisningen i historia skall ge eleverna sådana kunskaper att de kan se sig själva och företeelser i nutiden som ett led i ett historiskt skeende. Den skall stimulera elevernas nyfikenhet och lust att utvidga sin omvärld i en tidsdimension och ge dem möjligheter att leva sig in i gångna tider och de förutsättningar som då funnits för människans liv och verksamhet. Undervisningen skall på det sättet utveckla elevernas historiemedvetande och ge dem ett historiskt perspektiv på tillvaron. De kunskaper som eleverna får om det förflutna skall bidra till en förståelse av nutiden. (s. 26)

Under ämnets uppbyggnad och karaktär står följande:

Undervisningen skall ge övergripande sammanhang och historisk bakgrund till de olika företeelser som eleverna möter i skolan och i samhället i övrigt.

Ämnet ska göra eleverna medvetna om att de lever i tiden: då – nu – sedan. De har själva tillsammans med sin familj, sin släkt, sin hembygd, sitt land en historia. Kunskapen om detta ger dem förståelse för människor och livsvillkor under skilda epoker och därmed referensramar för förståelse av skeenden i nuet och förväntningar inför framtiden. Undervisningen i historia skall ge eleverna möjlighet till en djupare kulturell identitetsutveckling genom att den knyter ihop generationers erfarenheter.

Historieundervisningen skall bygga på elevernas upptäckarglädje och lust att vidga kunskaperna om sin omvärld i tiden och rummet. Elevernas möjligheter att göra egna val när det gäller fördjupning och inriktning blir därför av stor betydelse. Detta kan eleverna göra t.ex. genom en fördjupad studie kring någon historisk företeelse, ett skeende eller en epok med dess idéer och synsätt. (s. 27)

---

¹ Utbildningsdepartementet, Kursplaner för grundskolan i ämnet historia. S. 26 – 29.

Användning av textdatabaser, hembygdsmuseer, tidningar och andra medier är en naturlig del av historieundervisningen.

Kunskaper om den egna historien, hembygdens historia och grunderna i den svenska och nordiska historien hör till det som alla elever skall få del av.

Till en gemensam referensram hör skeden i svensk och nordisk historia som vikingatid, medeltid och svensk stormaktstid.

Till den referensram som bör vara gemensam för eleverna hör särskilt betydelsefulla händelser och förlopp som reformationen, de senaste seklernas revolutioner i olika länder och världsdelar, övergången från bonde- till industrisamhälle och folkrörelsernas historia.

Undervisningen får inte stanna vid de yttre händelserna utan måste ta upp hur de konkret påverkat människors vardag och liv.¹ (s.28)

---

¹ Utbildningsdepartementet, Kursplaner för grundskolan i ämnet historia. S. 26 – 29.

6.1.2 Kursplaner² för grundskolan i ämnet teknik

Undervisningen i teknik skall utveckla en förtrogenhet med teknikens väsen. Syftet är att öka förståelsen för hur produktionsförhållanden, samhället, den fysiska miljön och därmed våra livsvillkor förändras.

Samhället och våra liv präglas i allt högre grad av tekniska föremål och tekniska system. Att så långt som möjligt göra vardagstekniken begriplig och synlig är därför viktigt – alltifrån de enklaste redskapen i hemmet till moderna apparater och komplicerade transportsystem. Tekniska kunskaper blir i allt högre grad en förutsättning för att kunna bemästra och använda den teknik som omger oss. Eleverna ska erövra en grundläggande teknisk kompetens.

I denna kompetens ingår att utveckla kunskap om den tekniska utvecklingens roll i ett historiskt perspektiv, samt viss vana att reflektera över och praktiskt lösa tekniska problem. (s.50)

Under ämnets uppbyggnad och karaktär står följande:

Genom att följa en viss tekniks historiska utveckling ökar möjligheterna att förstå dagens ofta komplicerade tekniska företeelser och sammanhang. Men för att förstå tekniken och dess betydelse måste kunskap från naturvetenskap och samhällsvetenskap också ingå. Denna kombination av kunskap från olika områden karaktäriserar tekniken. Dessutom är det viktigt att eleverna praktiskt får pröva, observera och konstruera. (s.51)

Några centrala frågeställningar och perspektiv för ämnet är:

Utvecklingsperspektiv

I undervisningen skall den tekniska utvecklingens drivkrafter respektive effekter på individ, samhälle och natur studeras i ett historiskt och internationellt perspektiv. Ett exempel på det historiska perspektivet är utvecklingen av metoder för lagring av mat – torkning, saltning, frysning osv.

Teknikens uppgifter

Tekniken används för en rad olika uppgifter. Genom att i undervisningen tydliggöra och systematisera dessa erhåller eleven verktyg att själv analysera teknikens roll och funktion.

Exempel på teknikens omvandlande funktion är bearbetning av sten till yxor, av fibrer till tyg, av säd till mjöl – och bröd. (s.51)

---

² Utbildningsdepartementet, Kursplaner för grundskolan i ämnet teknik. S. 50 – 52.

6.2 Grundläggande fakta om några pedagogers syn på inläring, kunskap och arbetssätt

Gunn Imsen³ skriver att det finns ingen teori som är heltäckande beträffande inläring. De flesta teorier tar upp en del av inlärningsområdet och för att nå mesta möjliga helhetsförståelse av hur inläring sker, måste man därför belysa det utifrån många teorier. Inläring består av olika processer och är beroende av; motivation, vilket stoff och vilken aktivitet det handlar om. Hon ser på inläring utifrån tre aspekter; vad som lärs in, hur man tillägnar sig och vilken funktion kunskapen ska fylla.

Motivation är ett centralt begrepp när det gäller att förstå hur mänskligt beteende fungerar. Med motivation menas de känslor, tankar och förnuft som flätas ihop och färgar dig före och under utförandet av aktiviteten. Motivationen delas ofta upp, där inre motivation står för eget intresse för saken eller handlingen i sig. Yttre motivation står för att individen hoppas få en belöning eller att uppnå ett mål. Enligt Imsen har båda motivationsformerna det gemensamt att de bygger på lustbetonad erfarenhet eller förväntan.

Pedagogen James Mursell betonade att undervisningen skall vara meningsfull för eleven och ske inom en ram som eleven känner sig hemma i. Han lyfter fram att alla elever tillhör ett socialt sammanhang där hemmet, kamratkretsen, fritidsmiljön, skolmiljön är olika delar av elevernas samlade kontext. Genom att använda närmiljön i undervisningen tas elevernas privata strukturer tillvara och kontexten är verkligheten istället för kulisser. Men en undervisning som bygger på kontext innebär inte att undervisningen blir utan struktur. Inte heller att elevernas tillfälliga intressen får styra undervisningen. All undervisning måste ha en planering och en progression.

Enligt konstruktivismens förespråkare, den schweiziske filosofen och psykologen Jean Piaget (1896-1980), är inläring ett resultat av vad människan gör med stimuleringen och inte tvärt om. Vi konstruerar vår egen subjektiva kunskap. Piaget menar att inlärningsprocessen består av två delprocesser. Assimilation står för att eleven använder sig av gammal kunskap i nya situationer medan ackommodation betyder att rätta till sin tidigare uppfattning. Kunskap nås genom handlingar, erfarenheter och social växelverkan med en yttre fysisk verklighet. Enligt hans teori lär sig eleverna bäst när de arbetar aktivt med stoffet och att svårighetsgraden noga anpassas till elevens förståelsekapacitet. Piaget

---

³ Imsen, G. Elevers värld. (1992) Studentlitteratur.

förespråkar en aktivitetspedagogik där kunskapen ska erövrats med egen kraft och genom egna erfarenheter.

Imsen beskriver behaviorismen som en psykologisk riktning. En av de mest kända är B. F. Skinner (1904-1990). Behaviorismen utgår från stimuli – responstänkandet med enbart synliga och mätbara resultat som studeras. De ser belöning som viktigt verkningsmedel. Inläringsteorin handlar om betingning och associationsinläring, enkla rörelser och enkel, systematisk begrepps-inläring. De hävdar att alla kan lära, men inläringshastigheten kan variera från individ till individ. Enligt behavioristernas motivationsteori gör individen endast det som löner sig i eget intresse genom att söka glädje och undgå smärta. Läraren avgör vad som är viktig för eleven och endast det som är vetenskapligt bevisat är kunskap enligt Skinner⁴.

Sven G. Hartman⁵ skriver om den progressiva pedagogikens centralgestalt, den amerikanske filosofen John Dewey (1859-1952). Han har myntat begreppet ”*learning by doing*” och menar att man lär sig genom att göra saker och vara aktiv. Han satte eleven i centrum för skolarbetet och förordar integrering av ämnen för att öka variationen i skolarbetet. Enligt progressivismen har kunskap inget eget värde, utan det är dess nytta, som ger den ett värde. Dewey betraktar kunskapen att skaffa nya kunskaper som det mest värdefulla. Kunskap betraktas som ständigt föränderlig och expanderande istället för något specifikt. Det innehåller en stor tilltro till vetenskapens möjligheter att skaffa fram ny kunskap, som kan ge lösningar på alla problem. Sist betonar han en demokratisk syn på kunskap, där praktisk kunskap är lika mycket värd som teoretisk, eftersom samhället behöver all slags kunskap.

Imsen skriver att många är kritiska till den traditionella skolan och säger att skolan förmedlar teoretisk och verklighetsfrämmande kunskap som inte bidrar med något till livet utanför skolan. Kritikerna betonar istället att inläring måste ske i, för eleven, meningsfulla sammanhang som ligger nära elevernas verklighet. Hon skriver att det som skapar problem för lärarna i undervisningen är när de traditionella ämneskunskaperna måste ge vika för temaarbeten. Hon menar att gränserna mellan de traditionella ämnena måste suddas ut till förmån för projektarbete över ämnesgränserna. Genom att lyfta fram fördelar och nackdelar med att knyta inläringen till elevernas existentiella värld, blir lärarna medvetna om vad som förloras när man ändrar i skolans gamla ämnesstrukturer, betonar Imsen.

---

⁴ Stevenson, L. (1974) Sju teorier om människans natur, Forum.

⁵ Hartman, S. G. (1995) Lärares kunskap, Skapande vetande.

6.2.1 Samhällets syn på inläring och krav på kunskap

Enligt Imsen³ skärps samhällets krav på skolans kunskapsförmedling ju längre moderniseringen av samhällslivet fortskrider. Ur samhällsekonomisk vinkel ska skolan ge eleverna mesta möjliga kunskap till så många som möjligt. Kunskap är en viktig nyckel till både teknologisk utveckling och omställning i näringslivet för att kunna säkerställa arbetstillfällena.

6.3 Skolan in i 2000-talet

Eric Jensen⁶ skriver att i dag har vi inte samma syn på kunskap och inläring som vi hade för 30 år sedan. Förr hade läraren pondus och makt och en helt annan roll än idag. I dag måste vi förändra och utveckla lärarens roll i skolan. Ny pedagogik behövs för att utveckla dagens och morgondagens elever för det samhälle de ska arbeta i. Eleverna måste öva sig i hur de ska tillägna sig kunskap, istället för att välja vilka kunskaper de bör skaffa:

Vår tids hårdvaluta är inte yrkesskicklighet, utan information och förmågan att kunna skaffa den så snart man behöver...verkligt framgångsrika människor vet vad som händer och har tillräckliga kunskaper för att skickligt kunna manövrera sig fram i tillvaron.

Jensen (1996) (s.13)

Lärarens roll måste förändras från katederundervisning till att bli igångsättare, navigatör eller katalysator med eleven i centrum. Vårt mångkulturella samhälle gör också att den pedagogiska processen; undervisningsmiljön och att presentationen av undervisningsstoffet behöver förändras hävdar Jensen.

6.3.1 Revolution i hjärnforskning

Vår hjärna är ytterst komplicerad och ju mer vi lär oss om den, desto bättre förutsättningar har vi att göra ett bra jobb som lärare skriver Jensen. Vi vet att det är många faktorer som berör inläringen såsom; känslolivet, tankemönster, överlevnad, miljöer, rytm, positivt tänkande, omdöme, musikalitet, könsskillnader, förmåga att få ut värdefulla resultat av sina kunskaper.

Man kan berika hjärnan med fysisk och mental träning genom multisensoriska upplevelser, nyheter och utmaningar, positiva sociala relationer och bekräftelse. Genom att förstå vilka principer som styr hjärnans normala funktioner kan du bli bättre på att lära hjärnan saker.

---

⁶ Jensen, E. (1996). Aktiv metodik. Brain Books.

Inläringen effektiviseras, disciplinproblemen minskar och arbetsglädjen bland eleverna ökar.

Jensen framhåller att känslor är viktigare och mer övertygande för hjärnan än tankestrukturer på högre nivå. Hjärnan är som ett enda stort känslopaketer, eftersom all inläring och tolkning styrs av känslor. Han betonar därför hur viktigt det är att eleverna får engagera sig känslomässigt omedelbart efter en inlärnings-session. Eleverna bör därför få släppa loss sin entusiasm genom att; fira en bra prestation, spela rollspel, eller ordna lite festligheter i all enkelhet.

Hjärnan strävar efter att skapa meningsfulla mönster. Vi lär oss därför mer effektivt när vi arbetar med större teman, fylligare och mer fullständiga mönster och relationer som griper över flera kunskapsfält. Vi klarar oss sämst när vi fragmenterar inläringen till linjära, sekventiella, matematiska data och annat uppräkningsstoff som saknar sammanhang enligt Jensen. Inläring kan ske på många sätt, både visuell, auditiv, kinestetisk, medveten och omedveten. Hjärnan lär sig bäst om den får utnyttja flera vägar samtidigt. Den mest effektiva inläringen sker vid rikt varierade upplevelser av multisensorisk verklighetsstimulering. Han skriver att klassrummet fungerar bäst när det är intresseväckande, stimulerande, fullt av ljudintryck, livligt och verklighetsnära och därför finns det bästa klassrummet utomhus.

6.3.2 Hur fungerar vårt minne?

Enligt Jensen fungerar hjärnans minne bäst för kontextuella, episodiska, händelseorienterade situationer, i vilka motorik, lägesförändring, musik och rytm spelar en viktig roll. Den principen gäller för alla årskurser betonar han. I dag vet forskarna hur viktigt det är att hela människan engageras i inlärningsprocessen. Även vår sinnesstämning, vårt synmönster, hormonbalansen, och våra kostvanor påverkar inläringen. Elevernas fysiologi, kroppsställning, hållning och andning har betydelse för deras förmåga att lära sig. Om vi ska kunna lära oss mer effektivt måste vi utnyttja förhållandet mellan kropp och själ mycket bättre påpekar han.

Hjärnan är även utformad för att ha toppar och svackor i sin prestationsförmåga, inte för att konstant gå på högvarv. Inläring fungerar bäst när man växlar mellan intensiv koncentration och mer lättviktig aktivitet. Jensen skriver att enligt hjärnforskaren Thayer arbetar vår hjärna med två olika inlärningscykler. Den första utgörs av en växling mellan högenergi och lågenergi, och den andra av övergångar mellan tillstånden avslappning och anspänning.

6.4 Människan, lärandet och vår närmiljö

Tankarna bakom innehållet under denna rubrik tycker vi framträder genom några rader, skrivna av Uddholm⁷:

I mitt arbete som pedagog är min metod grundad på min *människosyn* och på hur jag *definierar kunskap*. Det är min människo- och kunskapssyn som är avgörande för vilka mål jag sätter upp och hur jag arbetar för att nå dessa mål.

Uddholm (1993) (s.32).

För att närmare bryta ned de olika delarna som enligt ovan nämnda rader ingår i lärares pedagogiska grundsyn känns flera frågor aktuella att ställa. Kveli⁸ tar upp frågor och åsikter som vi ser som viktiga, för val av undervisningsformer i skolan. Hon delar in de centrala elementen i en lärares grundsyn i fyra rubriker: *Synen på eleverna*, *synen på samhället*, *synen på kunskap* och *synen på inläring*. Under dessa rubriker finner vi frågor och tankar som också förekommer bland de lärare som presenterar sina lokalhistoriska skolprojekt i de rapporter vi studerat. För att titta närmare på dessa pedagogers tankar kring deras egen grundsyn i samband med de lokalhistoriska projekt de gjort, använder vi oss av Kvelis indelning.

Kveli ställer i sin bok frågor som berör lärares elevsyn och som har avgörande betydelse för de arbetsätt lärare arbetar utifrån. Om lärare ser eleverna som aktiva, initiativrika, uthålliga och ansvarsfulla påverkar detta också valet av arbetsätt. Lärare agerar enligt Kveli också utifrån frågor om i vilken utsträckning eleverna är beroende av att bli ledda. Vilka tankar har då lärare som valt att arbeta med lokalhistoriska projekt vad gäller detta? Kolsgård⁹, initiativtagare till projektet "Industrialismens tidevarv speglad genom den lokala historien i en skolas närområde" beskriver att en av fördelarna med att arbeta med ett projekt av detta slag är att det ger möjligheter till undersökande arbetsätt. Johannesson⁶, initiativtagare till ett lokalhistoriskt projekt på friskolan *Nya Munken* i Linköping, bygger vidare på detta. Hon ser ett lokalhistoriskt projekt som en möjlighet för alla elever att genom sitt aktiva deltagande konstruera nya frågeställningar och upptäcka den egna skaparkraften, vilket inte alltid tas tillvara i den traditionella undervisningen. Hon visar också på vikten av att eleverna måste ta eget ansvar, även vid tillfällen

---

⁷ Uddholm, M. (1993) *Pedagogen och den musikaliska människan*, Lutfisken.

⁸ Kveli, A-M. (1994) *Att vara lärare*, Studentlitteratur.

⁹ Nilsson H. (red) (1995) *Att använda lokalhistoria i undervisningen*.

då svårigheter uppstår. Holmlund och Borg⁶ uppger i sin rapport från ett lokalhistoriskt arbete vid Kvarnbackskolan i Bålstad att de i sitt projekt strävat efter ett arbetssätt där elevernas kreativitet och aktivitet är drivande.

Vad gäller lärares syn på samhället ställer Kveli frågor som hon anser ligger till grund för hur lärare väljer arbetssätt. Här finns bland annat frågan om vad som kännetecknar närmiljö och storsamhälle när det gäller aktiviteter, strukturer, teknologi, värderingar och attityder. Hur ser då de lärare som bedrivit lokalhistoriska projekt på samhället? Kolsgård beskriver sin syn på arbetssätt i skolan i samspel med synen på samhället genom att ställa sig undrande kring *varför* man, som lärare, skulle välja att exemplifiera industrialismens genombrott med tex. barnarbete i engelska kolgruvor, när det kanske i skolans närområde har funnits en tobaksfabrik eller ett sågverk där arbetskraften till stor del bestod av barn för 100 år sedan?

Även frågor och tankar som berör kunskapssynen återkommer hos såväl författare till pedagogisk och metodisk litteratur som hos initiativtagarna för lokalhistoriska projekt. Kveli tar upp lärares åsikter om vad kunskap är, var den finns och var den utvecklas, som en del av lärares pedagogiska grundsyn. Uddholm menar att den dominerande synen på kunskap i dagens samhälle är facktänkandet och att många pedagoger utifrån kunskapstester bedömer och sorterar sina grupper. Han anser att dessa pedagoger tror sig kunna dela upp våra hjärnor i små lådor, där de kan stoppa in exempelvis lite matematik eller engelska. Istället för att se kunskap som resultatet av nyfikenhet menar Uddholm att de söker efter sanningar i böcker. Uddholm själv anser istället att den enskilda människans förmåga blir större om alla hennes delförmågor stimuleras. Han menar vidare att kunskap bygger på erfarenheter och att förmågan är förutsättningen för att nå ökad kunskap. Andersson⁶, lärare vid Skäggetorpsskolan i Linköping och initiativtagare för ett arbete med den historiska databasen på högstadiet, skriver att det genom användandet av lokalhistoria är de stora sammanhangen man vill nå ökad kunskap kring ; industrialismen, urbaniseringen, emigrationen och sociala förhållanden är exempel på stora sammanhang. Han menar att lokalhistoria är ett bra sätt att komma närmare detta då lokalhistoria skapar närhet och ger referenser till sådant eleverna känner till. Kolsgård menar liksom Andersson att det inte är det lokalhistoriska arbetet i sig som är målet utan den historiska förståelse och nyfikenhet som ett lokalhistoriskt arbete kan bidra till. Att ge eleverna en helhet genom att flertalet av

---

⁶ Nilsson H.(red)(1995). Att använda lokalhistoria i undervisningen.

skolans ämnen kan integreras i ett lokalhistoriskt arbete anser Kolsgård vara en ytterligare fördel.

6.5 Intresset för lokalhistoria och teknikhistoria genom tiderna

I en studie med lokalhistoria och lokal teknikhistoria som inslag i dagens grundskoleundervisning redovisas, anser vi det viktigt att först blicka bakåt. Är det först idag som vi verkar ha ett behov av att närma oss våra rötter och få ökad kunskap vad gäller vår bygd, dess invånare och dess utveckling? Detta är den fråga som vi hoppas att en historisk tillbakablick över det allmänna intresset för lokalhistoria och lokal teknikhistoria kan belysa.

I en rapport från en promotionsföreläsning given av Sven Hellström¹⁰, hedersdoktor vid filosofiska fakulteten i Linköping, ansåg vi oss hitta svar. För att få ytterligare uppgifter kring intresset av lokalhistoria och teknikhistoria vände vi oss också till vår lokala turistbyrå.

Intresset för lokalhistoria har varierat genom tiderna men redan sedan 1800-talets senare del har det i västra Europa funnits ett intresse för lokalhistoria. I Sverige fann lokalhistorian tidigt sin plats som folkets historia och detta framträder inte minst genom att man i folkskolan tog tillvara den lokala kulturen. För att krypa ännu närmare vår, östgötars, lokala historia startades i Östergötland en lokalhistorisk rörelse under 1930-talet. Denna lokalhistoriska rörelse ordnade bland annat föredrag och stora sommarfester, vilka drog mycket folk.

Syftet med att studera den lokala historien har genom åren också ändrats och dessa förändringar speglar på olika sätt den allmänna synen på historia. Den lokalhistoriska rörelsen som såg dagens ljus på 1930-talet färgades således av den tidens behov av att lyfta fram vår svenska kultur och samtidigt sända varningar om den amerikanska kulturens intryck på vårt land. Ungefär tjugo år senare ändrades syftet med att studera lokalhistoria, helt i takt med utvecklingen i det svenska samhället. Den nya hembygdsrörelsen var också starkare och inte rädd för moderniteter.

Sedan 1970-talet och tills idag har intresset för lokalhistoria ökat alltmer och skälen till detta diskuteras. Hellström menar att kunskapstörst samt ett ökat behov av aktiv sysselsättning är tillräckliga skäl för dagens stora intresse. Andra hävdar att det handlar om den identitetskris som råder idag. Förutsättningarna för att forska i lokalhistoria har också ändrats

---

¹⁰ Hellström, S. (1995) Lokalhistoria i centrum.

mycket genom åren och idag är det till stor del källstudier som upptar många lokalhistorikers tid. Detta har dock inte minskat intresset för att lyssna till och uppleva lokalhistoria. Något som inte minst det ökade intresset för lokalhistoriska vandringar visar på. Gerd Petterson i fritidsnämnden berättade att projektet ”Känn vårt Kinda har funnits i ca 20 år.” Hon har noterat en markant ökning av intresset för dessa guidade turer på senare år. De, för året, nya evenemangen hade verkligen många deltagare, över 100 st.

Ulf Edstam¹¹ skriver att behovet av att känna till historien för att förstå nuet ökar med vår tekniska utveckling. Edstam menar att med den accelererande tekniska utvecklingen har intresset för teknikhistoria ökat både i Sverige och utomlands. Teknik är användningen av kunskaper, metoder och material till människans nytta. Han skriver att teknikens nytta och teknikens hot är lika gamla som människan.

6.6 Teknikhistoria i skolan

Staffan Sjöberg¹² skriver att med teknikens historia kan man i fantasin förflytta sig till andra tider och andra tekniska omständigheter. Sjöberg betonar att med en praktisk verksamhet har läraren lätt att väcka intresse.

Genom att studera hur tekniken har utvecklats förstår man den bättre. Om man sätter sig in i hur det kan vara att leva utan någon del av den teknik som nu är vanlig, kan man också förstå vilka behov eller önskningar som drivit på den tekniska utvecklingen. Det är värdefullt att eleverna får insikt i de olika tekniska system som omger oss.

Under årtusenden har ny kunskap ständigt lagts till det man redan vetat. På så sätt har teknisk förnyelse också kommit att spela en avgörande roll både i den enskilda människans liv och för samhället. Det gäller både utvecklingen av stora teknikområden, t ex jordbruk och sjöfart och enskilda uppfinningar såsom blixtlåset och penicillinet. En aspekt som ofta glöms bort är att många uppfinningar välkomnats av vissa men inte av andra. Motståndet mot ny teknik har ofta haft sin grund i att människor blivit arbetslösa, samtidigt som det inneburit lönsamhet och framsteg i tillverkning eller bearbetning.

Att använda sig av tekniska frågeställningar i skolan är mycket värdefullt eftersom eleverna får träna sig i problemlösning av olika slag skriver

---

¹¹ Edstam, U. (1986) Från flinta till chip, Esselte Studium AB.

¹² Sjöberg, S. (1997) I uppfinnarens verkstad, Publiktryck.

Sjöberg. Tekniken är inriktad mot praktiska problem och det kan finnas flera fungerande men helt olika lösningar. En viktig del i sig är att kunna definiera ett problem, att kunna se vilka möjligheter som utvecklas om problemet löses. Ofta är det synliggörandet av problemet snarare än lösningen som är det svåraste, menar han.

Sjöberg ger i sin bok över hundra förslag på praktiska aktiviteter, viktiga uppfinningar i deras allra enklaste form som passar att utföra i skolan med enkla verktyg och billiga material. Genom att välja ut några av dessa förslag och låta det ingå i undervisningen kan läraren ge klassen möjligheten att göra många intressanta undersökningar av teknisk karaktär. Dessutom får eleverna insikt i den tekniska traditionen och kan bearbeta tekniken för att förstå vår egen.

Sjöberg ger tre metodikförslag att utgå ifrån:

- Förslag 1. Låt eleverna försättas i en historiskt rimlig situation som innefattar ett problem och förutsättningar för problemets lösning. Förutsättningarna kan vara material av något slag och vissa kunskaper som eleverna får i samband med uppgiften. Eleverna får försöka lösa problemet, men läraren kan ställa frågor och ge vägledande hjälp om eleverna kör fast.
- Förslag 2. Utgå från ett föremål som eleverna inte känner till funktionen av. Eleverna får försöka lista ut hur det fungerar och vad det är till för.
- Förslag 3. Läraren berättar hur det gick till, eller kan gått till när en viss uppfinning gjordes. Eleverna får reflektera kring vilka effekter uppfinningen medförde i ett historiskt perspektiv.

Alla metoder passar oberoende av ålder, men det gäller att läraren väljer problem respektive föremål eller uppfinning med omdöme.

7. Våra lokala möjligheter

I LPO -94 poängteras att undervisningen ska bygga på elevernas upptäckarglädje och lust att vidga sina kunskaper. Kunskaper som rör bland annat hembygdens historia. Finns det då möjligheter att genom en lokalhistorisk och lokal teknikhistorisk studie i Kinda kommun, närma sig de historiska och teknikhistoriska större sammanhangen? För att besvara den frågan har vi valt att titta närmare på lite av det som vår egen närmiljö har att erbjuda. Vår egen närmiljö är trakterna i och kring Kisa, en liten östgötsk ort, placerad mellan Linköping och Vimmerby.

7.1 Kisa Hembygdsgård

Såsom i många andra bygder finns även här en hembygdsgård och en hembygdsförening. Hembygdsgården i Kisa ligger relativt centralt och det är fullt möjligt att ta sig dit med en skolklass, till fots eller med cykel. För att bli närmare bekant med vår hembygdsgård valde vi att delta i två guidade visningar samt under praktik i år 5, hösten 1999, använda hembygdsgården som en plats för ett litet lokalhistoriskt projekt. Vi ville också ta reda på om användning av hembygdsgården ger möjligheter att närma sig de sociala sammanhangen sett ur historiskt perspektiv.

Hembygdsgården i Kisa har utökats genom åren. Hus från olika tider och från olika platser i bygden har flyttats till denna gemensamma plats. En beskrivning av bland annat de olika husen med dess inventarier har utgivits av Kisa-V. Eneby Hembygdsförening. Nämnas bör att många av byggnaderna är tidstypiskt inredda och en vistelse här ger en känsla av tidsförflyttning. Även byggnaderna i sig, visar på såväl gammal byggnadsteknik som dåtidens boendemiljö.

7.2 Emigrantmuseum

Ett av de större sammanhangen i vår svenska historia är emigrationen. I Kinda Kommun finns ett emigrantmuseum, beläget i det hus som vid tiden för den tidiga utvandringen från Sverige till Amerika var en emigrantbyrå. Till emigrantbyrån sökte sig folk från trakten som önskade utvandra för att på olika sätt få hjälp.

Det var apotekare Carl Gustaf Sundius som år 1846 startade emigrantbyrån, vilken var den första i Sverige. Sundius var en man med radikala åsikter som själv drömde om att utvandra till Amerika, något som dock inte kom att ske. Som apotekare i Kisa socken kom han att möta många av bygdens människor och han berättade för dem om Amerika. Bonden och byggmästaren Peter Cassel påverkades starkt av

Sundius radikala idéer. Detta ledde till att Cassel utvandrade 1845 till Nordamerika tillsammans med 25 personer, alla från bygden. Detta var den första grupp svenskar som emigrerade. De grundade den första svenska kolonin, "New Sweden", i Iowa. Peter Cassel kom att skriva många brev hem till vännen Sundius, vilka spreds på Kise-marken och också publicerades i Östgöta Correspondenten. På emigrantbyrån löste många förväntansfulla östgötar och smålänningar "Amerikabiljetter". Arnold Barton¹³ skriver att så många som 1361 personer kom att utvandra från Kisa socken mellan åren 1845 och 1915. I museet finns idag en större samling av brev, foton, dokument och föremål från Peter Cassels tid och framåt.

7.3 Kinda kanal

Kinda kanals sjösystem med bl.a. sjön Åsunden har haft en stor betydelse för utformandet av Kinda kommun och dess socknar. Sjösystemet sträcker sig ända till Roxen och har 15 slussar. År 1871 invigdes kanalen. Sjöfarten var som livligast vid sekelskiftet och ända fram till 1951 bedrev man en omfattande timmerflottning. Med båten M/S Kind kan man få uppleva slussarna i kanalen. Utmed Kinda kanal finner man mycket historia, något som poängteras av personal vid Kisa turistbyrå.

7.4 Övriga lokala platser

Kinda turistbyrå tillsammans med natur- och kulturguider anordnar årligen olika historiska vandringar. I projektet *Känn vårt Kinda* ges guidade turer av såväl Kisa centrum som av exempelvis väl bevarade soldattorp. Objekten varierar från år till år. I Kinda kommun ingår också orterna Rimforsa och Horn som liksom Kisa utgör platser för lokalhistoriska vandringar. Nämnas kan att man vid ett flertal tillfällen ordnat vandringar och skådespel.

7.4.1 Fornlämningar

I Kinda finns 22 fornborgar. Fornborgarna är ca 1500 år gamla och från den tid då fejderna mellan svear och götar rasade i gränstrakterna mellan Östergötland och Svealand. Fornborgarna var dåtidens tillflyktsplatser för befolkningen vid orostider och de har också tjänstgjort som försvarsverk. Vid Borgarberget som ligger centralt i Kisa finns resterna från en av dessa fornborgar.

---

¹³ Barton, A. H. (1996). Peter Cassel och Iowas New Sweden.

Vid Åsundens västra strand finns gravfält och skeppssättningar från tiden 500-1050 e Kr. Gravfältet är känt som det största i Östergötland. Skeppssättningen vid Gumhem består av 22 stenar som är lagda i sydostlig riktning. I sägner om vikingahövdingen ”Kung Vitting” omtalas att det ska ha funnits boplatser här men området har i huvudsak använts som gravplats.

I Ekeby som ligger utanför Horn finns flera gravfält, en domarring och 23 husgrunder från tidig järnålder. Området är unikt med intakta gravfält och med rester av bebyggelse från omkring 900-talet. I Ekeby låg också Horns gamla kyrka.

7.4.2 Kyrkor i Kinda

Kisa kyrka som ligger centralt i Kisa har anor från 1200-talet. Kyrkan byggdes om i mitten av 1700-talet och från den tiden finns målningar bevarade.

I Tidarsrum finns Östergötlands äldsta träkyrka och Tidarsrums kyrka anses också vara en av de märkligaste kyrkorna i Sverige. Kyrkan är från 1200-talet och det finns en i trakten väl känd sägen om hur kyrkan fick sin plats. I kyrkan finns bland annat målningar i höggotisk stil och skulpturer från tidig medeltid. Till klenoderna hör också en altarbild av S:t Olof från 1200-talet. Det finns ytterligare 8 kyrkor i Kinda, var och en med sin historia.

7.4.3 Drabo brunn

Drabo brunn är beläget vid Björksfors. Drabo brunn är en hälsobrunn som blomstrade i slutet av 1800-talet. Källan, vars vatten har 52 mineraler, är iordningställd och man kan än idag ”dricka brunn”. Vid Drabo brunn finns också en vandringsstig med informationstavlor där man kan läsa om hälsobrunnens historia.

7.4.4 Tignemåla skolmuseum

Tignemåla skolmuseum är beläget i närheten av Rimforsa. Tignemåla skola startade 1876 och användes som skola till 1952. I skolmuseet kan dagens skolbarn få uppleva hur en byskola fungerade förr.

7.4.5 Hargs gård

Hargs gård, beläget strax utanför Kinda, har arbetat fram ett program för upplevelseturism. I samarbete med Margaretha Carling utförs vandringar med teaterinslag och måltider. Bland annat sker historiska vandringar med inslag av folktro en julvandring i fackelsken med gammaldags julmat samt ”fattigmans husapotek” som är en vandring i och utanför

örtagården. På Hargs gård finns även gamla jordbruksmaskiner och en temavecka med gamla arbetsmetoder ordnas på hösten.

7.4.6 Föllingsö kulturlandskap

Vandringar ordnas också i kultur- och odlingslandskapet runt Föllingsö herrgård. Vandrigen tar besökaren tillbaka till äldre järnåldern och spåren av de första människorna, till 1600-talet då Föllingsö blev säteri och vidare till 1800-talet och dagsverkstorparna.

7.4.7 Varggropen i Fagerhult.

Kindas mest välbevarade varggrop. Den stensatta varggropen är 7m djup och 2m i diameter. Trakten kring denna varggrop är känd för att det här har funnits många vargar.

7.4.8 Helvetets portar.

Karl den elftes ridstig gick fram genom denna plats, belägen söder om Rimforsa. Platsen var också en fruktad passage för vägfarare och ofta offrade man här en sten eller en gren. Här finns också Lerje sten som kan vara en minnessten från Dackefejden.

Vid Helvetets portar har flera guidningar innehållande skådespel genomförts och denna plats besöks även av skolklasser vid exempelvis skolresor.

7.5 Hantverk och industri i Kisa år 1800 – 1950¹⁴

På 1800-talet bodde drygt 2000 personer i Kisa. Alla människor försörjde sig på jordbruk. Det fanns ingen industri, bara en skräddare och en skomakare. Hemslöjd förekom men endast för det egna hushållet. Några mindre kvarnar och sågar räknades till lantbruket. Hantverk, industri och handel fanns endast i städerna och de fick inte utövas på landsbygden, vilket var typiskt för den tiden. Inte förrän vid mitten av 1800-talet fick Kisa andra näringsidkare såsom smed, sadelmakare, kopparslagare, snickare m fl.

På 1830-talet ökade hemtillverkningen av skor och kläder och nya yrken blev efterfrågade såsom garvare och färgare. Folkökningen var en bidragande orsak till den ökande hemslöjden. Allt fler började att tillverka saker för försäljning för att skaffa sig inkomster vid sidan av. Lagstiftarna hade inte förutsett den stora ökningen av hemslöjd som skedde och hann inte motsätta sig utvecklingen. Hemslöjdstillverkning

---

¹⁴ Wachenfeldt, v. M. (red) (1990) En bok om Kisa socken, del 4Linköping.

krävde ökat utrymme och bodar eller uthus inreddes till rena verkstäder, s.k. manufaktur.

7.5.1 Vattenkraften

De äldsta mekaniska redskap som drivits utan hjälp av muskelkraft tycks ha varit vattenkvarnar. De byggdes i Kisa och på många andra platser i Sverige. I småbäckar byggdes i början av 1800-talet små skvaltkvarnar med antingen enklare liggande vattenhjul, eller lite senare mer avancerade stående vattenhjul. Mest kraft gav kvarnar som gick med överfall, d.v.s. det inströmmande vattnet träffade kvarnhjulets översta del. De största kvarnarna hade 3-4 stenpar och låg alla vid Kisaån och de flesta drevs långt in på 1900-talet.

7.5.2 Kisas första industri

Kisa första egentliga manufakturinrättning var ett pappersbruk i Örneström år 1806. Senare startades där även några garverier, färgerier, en klädesfabrik och en snusfabrik. 1846-års Fabriks- och Hantverks-Ordning gjorde så att det blev lika rättsliga förutsättningar för hantverk och industri i staden som på landsbygden. Kända produkter från Kisa mellan åren 1846-1864 var svarvade delar till spinnrockar, Kisa-pungen, tröskverk samt fickur.

7.5.3 Tegelbruket

År 1816 anlades Karleby tegelbruk för tillverkning av mestadels taktegel men även murtegel. Eftersom husen oftast bestod av timmerväggar var behovet av taktegel störst. Det närmsta tegelbruket låg i Brokind och de dåliga transporterna var en trolig anledning till att många tegelbruk anlades. Tegelbruket låg på den plats där nuvarande Kindasågen ligger.

7.5.4 Hantverkets expansion

En fotograf kom till Kisa 1871 och etablerade sig här. Mellan 1900 – 1915 skedde en stor expansion av hantverket. Då kom också järnvägen till socknen, byggnadsverksamheten ökade och elektriciteten infördes. En rad nya yrken kom till såsom, barberare, bokbindare, charkuterist, cykelreparatör, elmontör, guldsmed etc. Männerna dominerade hantverkeryrkena, och endast en tiondel var kvinnor år 1915. Hårfrisörska, sömmerska och tricostickerska var några exempel på kvinnliga yrken.

Vid garverierna bereddades hudar för att få fram läder till skor och seldon. I Kisa låg det största garveriet vid ån och några hus finns kvar i dag vid Garvaregatan.

7.5.5 Färgerier och tygberedning

Vid färgerierna färgades garn och vadmal. I Kisa byggdes ett färgeri vid Ågården som ligger vid den södra infarten till Kisa. Färgämnen från växter såsom björklöv, hundloka, ljung, mjölkört kokades ur.

Färgningsproceduren för att få fram den önskade färgen var mycket invecklad. Efter färgningen skulle garnerna eller tyget torkas, tvättas och sköljas i ättiksbad enligt beprövade recept. I Hylta byggdes en stamp för att filta ihop vadmalen till klädestyg. Tyget smordes in med såplösning och placerades i en stor vattenfylld träho med snedstående botten. Där träffades tyget av stamparnas lika sneda och räfflade undersida för att valkas ihop. I Kölefors byggdes också en stamp, en vaddfabrik, ett färgeri och senare även ett ullspinneri år 1873. Byggnaden finns kvar i dag och är troligen Kindas äldsta fabrikslokal.

De små företagen hade en blomstrande tid fram till början av 1900-talet då de blev olönsamma och år 1904 gick Kisa färgeri i konkurs.

7.5.6 Långasjönäs

Redan på 1700-talet tog man tillvara på vattenkraften för att driva en kvarn på den plats där Långasjönäs pappersbruk ligger. År 1832 revs kvarnen för att ge plats åt ett tilltänkt pappersbruk. De planerna blev aldrig av utan några år senare köpte Adlerz platsen och byggde Forså Klädesfabrik. Han kom från Norrköping och en anledning till att han etablerade sig här kan ha varit den stora tillgången på ull i bygden. Adlerz byggde en rejäl timmerbyggnad i två och en halv våning för att få plats med sin utrustning, såsom en ullplysmaskin, som tog bort föroreningar i ullen, en skrub- och en kardmaskin, en mekanisk spinnstol mm. Med 23 anställda var det ortens största företag och rörelsen växte snabbt. 1850 tillverkade de 42 anställda, varav 16 av dem barn, 10 000 alnar kläde till ett värde av 72 000 Rdr Banco vid Forså klädesfabrik. 1850 uppnåddes de högsta produktionsvärdena men året efter halverades värdena och 1852 gick Adlerz i konkurs.

Avsättningsproblem, den ökade konkurrensen av billigare bomullstyger och den tekniska utvecklingen av yllemaskinerna har troligen varit orsakerna till konkursen. Klädesfabriken byggdes om till ett flergrovbladigt sågverk och senare på 1870-talet till ett handpappersbruk. År 1926 brann träbyggnaderna ner.

Pappersbruken kallades för fabriker, men tillverkningen skedde helt hantverksmässigt. Råvaran var bomulls- och linnelump, men även pappersavfall. Lumpen sorterades efter material och färg för att därefter huggas i bitar med en kniv och sist tvättas. Därefter blandades allt i holländaren, ett stort träkar där en vattenhjuldriven axel försedd med knivar ytterligare finfördelade fibrerna i råvaran. Efter 4-5 timmars

malning var massan färdig att tappas upp i formar. Hela tillverkningen bestod av många olika moment och det krävdes många års erfarenhet för att bli skicklig och tillverka papper av hög kvalité.

Hos Calle Carlsson i Karlslund kan grupper få prova på att göra handgjort papper på gammalt vis.

7.5.7 Snusfabrik och bryggeri

En för landsbygden ovanlig verksamhet var tillverkning av snus, rulltobak och cigarrer. År 1848 byggde snusfabrikören J.A. Liljedahl nya lokaler öster om Svallertorget, men hade svårt att få verksamheten att gå runt. År 1851 ansökte han då om tillstånd att få starta bryggerirörelse för att finna en verksamhet som kunde täcka förlusterna på snusfabriken och ränta de nybyggda lokalerna. På grund av dålig lönsamhet i bägge företagen gick han i konkurs år 1852 och snusfabriken upphörde. År 1857 köpte lantbrukaren J. A. Lodén bryggeriet. Det kallades då för Östra Kulla Bryggeri. Han anställde en bryggmästare och tillverkningen ökade. Ett slags Bayerskt öl var stommen i produktionen, men även en del porter och svagdricka framställdes. Den första lastbilen i Kisa skaffade bryggeriet 1912. Produktionen av pilsner och läskedrycker ökade och som mest arbetade där 11 män. 1945 lades tillverkningen ner. Huset ligger på Storgatan 18 och av inredningen finns endast kvar ett stort köpparkar.

7.5.8 Landsbygdens industrialisering

Före år 1870 ville man inte frångå gamla seder och bruk på gårdarna. Att lämna mjölk till något mejeri var man därför inte intresserad av. Ett mejeri byggdes år 1876 i Kisa i källaren till Kisa kvarn och en viss mängd ost och smör såldes. Under 1880-talet besökte länsmejeristen Kisa och gjorde säkerligen reklam för Gustav de Laval's separator. Under 1800-talets sista decennier tillverkades mest smör, detta på grund av prisutvecklingen. Både kvarn och mejeri finns kvar på Kvarngatan i Kisa.

Boskapsskötsel har alltid varit en viktig näring för Kindas lantbruk. På 1800-talet förekom endast slakt för den egna gårdens behov, men när järnvägen, i början av 1900-talet, kom till Kisa ökade behovet av kött. Folk kom till Kisa för att handla, byta varor och tjänster mm. Yrkes- och samhällsgrupper växte upp som inte ägde egna djur utan var beroende av att få köpa kött.

7.5.9 Sågverken

Före år 1865 sågades det mesta timret för hemmabruk på gårdarna. Det fanns mindre sågverk i byarna som drevs av vattenkraft. För att såga virke och sälja behövdes tillstånd. År 1865 byggdes de första ångsågarna bl. a en i Kisa. På 1860-70-talet expanderade svensk skogsindustri, främst tack vare ökad efterfrågan på virke från utlandet. Lokomobil kallades de flyttbara ångmaskinerna som drev sågklingan. Brokullen och Hylta var två fasta sågplatser. Dessa drevs så sent som in på 1950-talet ännu med ånga. Där fanns också hyvlerier och snickerifabrik för att förädla virket. Vid sågverken byttes så småningom sågklingan ut mot den mer finsågande cirkelsågen. Kolning var en annan form av träförädling. Det gav många människor sysselsättning ända fram till och med andra världskriget. Nu för tiden kolar Tidersrums hembygdsförening med jämna mellanrum.

7.5.10 Transporter och fordon

Transporterna var det stora hindret för att ta tillvara skogens tillgångar. Vägar var dyra att anlägga och saknades därför i de kuperade skogarna. De vägar som fanns var svårframkomliga med tunga timmerlass. Därför var det självklart att utnyttja de stora vattendragen. På vintern kördes timmerlassen över isarna och på sommaren flottades timret.

Ända fram till år 1897 saknade Kisa en vagnmakare, men år 1900 byggde Oskar Andersson sin verkstad på fastigheten Taberg, intill missionshuset Tabor. Han tillverkade till en början fjädervagnar s k Kisavagnar som var små lätta populära vagnar med löstagbara säten för både vardag och till fest. Han gjorde även korgvagnar och slädar, men när bilismen kom år 1928 lades tillverkningen successivt om till bilkarosser och lastbil. Senare tillverkades sjusitsiga fordar, bussar, brandbilar och ambulanser. Allt arbete gjordes på beställning och väntetiderna kunde vara upp emot två år.

Vid Kisa mekaniska verkstad tillverkade och reparerade man pumpar, borr-, slip- och fräsmaskiner för användning vid snickerier. År 1910 tillverkades 112 st. cyklar. Under kriget gjorde man också gengasaggregat. Lokalen finns fortfarande kvar på Kvarngatan öster om Borgarberget intill det gamla gjuteriet. Vid Kisa gjuteri pågick verksamheten ända till år 1977, då ägaren lade ner driften p g a hårdare miljökrav.

Den växande biltrafiken på 1920-talet gav underlag till två registrerade reparationsverkstäder. År 1923 startade fabrikör Axel Åberg Kisa bil- och mekaniska verkstad. Efter att ha drivit verkstaden ett år öppnade han

också en chaufförskola vilket troligen är den äldsta i Östergötland. Sina lokaler hade han i en gammal smedja mellan Grönedegatan och kyrkogården. Företaget gick bra och expanderade till ca 20 anställda. Han blev auktoriserad återförsäljare av GM:s bilar, reservdelar och bensin och flyttade till nya lokaler på bryggerigården år 1928. År 1933 behövdes nya lokaler igen och allt flyttades till utfarten mot Eksjö. År 1928 startade även Curt Nylander en motor- och reparationsverkstad. Även Nylanders utökade och kompletterade sin rörelse med försäljning av bilar och reservdelar och sysselsatte ca 20 anställda.

8. Intervjuer

8.1 Intervju med Lars Durefelt

1. Vilken är din grundsyn (strävan) beträffande

a. inläring? Bygger på något man redan ”vet”, därför viktigt att det blir rätt från början. Det är svårt att ändra en uppfattning. Om man kan få eleverna att förstå hur saker och ting fungerar och se sammanhang så kan de lättare plocka fram detta när det behövs. Många baskunskaper och begrepp behöver repeteras eftersom eleverna kanske inte var mogna när det presenterades första gången. Vi missar nog många elever som i sin tur har missat viktiga byggstenar.

b. kunskap? Det har du med dig och kan dra nytta av. En färdighet. Även minneskunskaper fyller sin funktion, d.v.s. att man hänger upp saker vid årtal, platser och så vidare.

c. arbetssätt? Variation, inte för fritt. De svaga klarar inte av ett för fritt arbetssätt. Viktigt att när det är möjligt bygga på elevernas starka sidor.

2. Vilken är din strävan beträffande elevernas förmåga till aktivitet och eget ansvar? Lita på eleverna. De flesta vill vara duktiga och ta eget ansvar. Detta inom, för eleven, rimliga ramar. Viktigt att också ge dem mycket uppmuntran.

3. Hur ser du på integrering av ämnen och ett tematiskt arbetssätt? Positivt. Då liknar det mera den riktiga världen utanför skolan.

4. Utifrån LPO-94, vad anser du om möjligheterna att bedriva ett lokalhistoriskt projekt i undervisningen? Att utgå från ett elevnära stoff måste alltid vara det bästa.

5. Arbetar du / Har du arbetat integrerat med ämnena historia och teknikhistoria? Ja.

6. Anser du att en integrering av dessa ämnen ger nya infallsvinklar som kan underlätta elevernas inläring? Absolut!

7. Varför har du valt att använda dig av lokalhistoria i undervisningen? Se fråga fyra. Det engagerar också släkt och vänner. Eleverna får också upp ögonen för sånt som ligger dem nära. De ser historia som något mera personligt och inte bara som ett skolämne.

8. Hur har du praktiskt använt dig av lokalhistoria i undervisningen? (metodiskt) Det lokalhistoriska arbetet i år 5 där vi använde vår bygdegård för bland annat en filminspelning om hur det var att leva förr.

9. Vilka kunskaper har du förväntat dig att ett lokalhistoriskt projekt ska ge eleverna? Att historia har hänt här, där de själva bor och att denna historia har påverkat hur vi har det idag.

10. Anser du att det lokalhistoriska projektet ger eleverna andra kunskaper än om du valt att inte göra den lokala inriktningen? I så fall vad? De upptäcker historiska platser, personer, händelser och så vidare i den egna hembygden.

11. Vilka för- resp. nackdelar finns när man arbetar med lokalhistoria i undervisningen? Mest fördelar. Engagemanget blir större och eleverna kommer på så sätt också ihåg mer. De får större insikt.

8.2 Intervju med Svante Kolsgård

1. Vilken är din grundsyn (strävan) beträffande

- a. inläring?** Elevernas inläring varierar. En del elever verkar inte kunna någonting, men med rätt uppgifter så kan de göra fantastiska saker såsom rita kartor eller bygga modeller.
- b. kunskap?** Att använda lokalhistoria som exempel för att kunna spegla det historiska skeendet kräver mera lärarkunskaper än vid vanlig undervisning.
- c. arbetsätt?** Variera, samt även variera inom det lokalhistoriska ämnet. Det krävs mer ork att köra igång ett projekt.

2. Vilken är din strävan beträffande elevernas förmåga till aktivitet och eget ansvar? Det krävs enorma förberedelser av läraren för att eleverna ska kunna ta det ansvar ett lokalhistoriskt projekt innebär.

3. Hur ser du på integrering av ämnen och ett tematiskt arbetsätt?

Det är så bra att utgå från lokalhistoria, då det går att integrera med olika ämnen. Genom att utgå från ett gammalt torp kan man undersöka historiska aspekter och samtidigt integrera med t ex geografi, matte, biologi (växter utanför torpväggen). Det är ämnesövergripande, det är också stadiövergripande. I Åtvidaberg har klasserna adopterat en torpruin och gjort återkommande studier. Här har man bl. a studerat kyrkböcker, skissat och möblerat upp torpet. Man har arbetat med

emigrationen och undersökt en biologisk ruta för att se förändringen i naturen. Ett tematiskt arbetssätt ger olika aspekter både i sidled och i längdled.

4. Utifrån LPO-94, vad anser du om möjligheterna att bedriva ett lokalhistoriskt projekt i undervisningen? Individualisering, integration av ämnen, stadieövergripande undervisning står det om i LPO-94. I ett lokalhistoriskt projekt finns det alltid material som kan anpassas efter elevernas förmåga. Ofta kan eleverna mer än man tror. Kan man inte läsa kyrkböcker så kanske eleven istället vill jobba med händerna och bygga olika modeller. Som jag ser det, så finns det mycket stöd i LPO-94 för att använda lokalhistoria i undervisningen. Man får bara inte glömma helheten, det övergripande syftet, d.v.s. att belysa det historiska skeendet. De lärare som använder sig av mikroformatet är de som har den stora vidsyntheten. Det är lätt att det går snett, ifall man tappar helheten.

5. Arbetar du / Har du arbetat integrerat med ämnena historia och teknikhistoria? Ja, det finns en rad olika tematiska studier som är intressanta, t ex hjulet (vattenhjul, väderkvarn, turbin) eller kraftöverföring (vatten, ånga, el). Man belyser samtidigt tekniska-, sociala- och kulturella aspekter mm. Jag ser tre stora revolutioner i mänsklighetens historia; övergången till agrarsamhälle, den industriella- och den elektriska utvecklingen. Det blir ofta för lite teknikhistoria i skolan.

6. Anser du att en integrering av dessa ämnen ger nya infallsvinklar som kan underlätta elevernas inläring? Det är klart att det gör. Om man utgår från den rena teknikvarianten av det hela så tappar man flickorna, men pratar man om vilka effekter den tekniska utvecklingen förde med sig så får man med även dem. I skolan vågar man alldeles för sällan att göra smör, tjära eller annat praktiskt. Det finns alltid några kunniga människor i en hembygdsförening som tjärnar smör, ystar ost, bränner tjära eller bygger kolmilor. Det gäller att ta vara på dessa personers kunskaper.

7. Varför har du valt att använda dig av lokalhistoria i undervisningen? För att skapa konkretion och aha-upplevelser i undervisningen. Genom att utgå från lokala exempel och göra det konkret så blir det lättare att förstå för eleverna. Det blir också ganska kul och spännande vilket inte är något fel. Eleverna ska bedriva kvalitativa undersökningar av något ämne. Om man som lärare är kunnig, vad gäller lokalt material, så kan man plocka fram och förbereda

för eleverna och undervisningen blir konkret. För att förstå det som står i böckerna måste eleverna få ge sig ut, se och uppleva. Besöka ett arkiv och lukta på gamla böcker. Det är viktigt att inte använda sig av lokalhistoria för ofta, utan när det passar.

8. Hur har du praktiskt använt dig av lokalhistoria i undervisningen? (metodiskt) Genom några få väl valda exempel, såsom studier av ett torp, en närmiljöruta, ett torg eller en gård, och med redovisningar av arbetet på plats.

9. Vilka kunskaper har du förväntat dig att ett lokalhistoriskt projekt ska ge eleverna? De ska förstå att det speglar det stora skeendet. Eleverna ska förstå historia och inte bara rabbla upp årtal eller kungar. Ibland tar man upp samma områden i olika stadier. Jag tror inte man måste ta upp allt. Genom att börja i elevens egen situation, med start vid elevens mor- och farföräldrar, får vi historieperspektivet belyst underifrån. Det är att läsa historia utan att ha facit i handen. All historieundervisning kan dock inte ske utifrån detta perspektiv.

10. Anser du att det lokalhistoriska projektet ger eleverna andra kunskaper än om du valt att inte göra den lokala inriktningen? I så fall vad? Ja det gör det, då man genom lokalhistoriska projekt har andra möjligheter än i vanliga fall. Ett perspektiv underifrån ger en annan bild än om man bara läser om kungarna och stormaktsmännen, vilket skildrar historien ovanifrån. Eleverna blir också bekanta med elementär källkritik då de själva plockar fram material och ser att materialet inte alltid stämmer.

Man kan också variera redovisningsformer. Gör man utställningar så kan man utnyttja bibliotek, bankernas skyltfönster, tidningar, föräldrar, andra elever. Varför ska man ha skrivningar hela tiden? Det finns andra alternativ såsom exkursioner där man går ut och redovisar. Om det råder brist på pengar och resurser så är det också ett argument för att utnyttja närmiljön. Det är viktigt att skolans ledning är med på idén.

11. Vilka för- resp. nackdelar finns när man arbetar med lokalhistoria i undervisningen? Det kan bli för mycket. Om inte läraren har ordentliga kunskaper om materialet och hur man ska använda det, så kan det bli tråkigt. Det är också viktigt att eleverna vet varför de ska undersöka just det huset. Eleverna får inte tappa helheten. Man ska naturligtvis inte heller tvinga in det lokalhistoriska perspektivet om man saknar tillräckliga kunskaper.

För lärarna ses ofta studiebesök som välbehövliga avbrott i undervisningen men ett studiebesök kan ge så mycket mer om läraren förbereder besöket. Man behöver inte gå till ett färdigt museum, för historia finns överallt, det är bara att utnyttja det. Man kan exempelvis besöka en kyrkogård och se vad människor hade för titlar förr?

8.3 Intervju med Håkan Wass

1. Vilken är din grundsyn (strävan) beträffande

a. inläring? Alla elever lär sig på olika sätt och ibland på olika tider. Det viktiga är att det är kul att lära. Läxor är nödvändiga för att även förstå att man lär sig även på annan tid än i skolan.

b. kunskap? Det är viktigt att vara ödmjuk mot de elever som har svårt att förstå, för det är också svårt att förklara ibland. Se kunskap på olika sätt. Skolan bedömer oftast bara minneskunskaper, men det är viktigt att se till helheten.

c. arbetssätt? Variera! Inte enbart tema eller PBL utan också traditionell undervisning för att tillgodose alla. Därför är det viktigt att ge eleverna valmöjligheter.

2. Vilken är din strävan beträffande elevernas förmåga till aktivitet

och eget ansvar? Det har alltid varit min grej. Det är viktigt att ge ansvar som jag vet att eleven klarar av. Vill eleven lära sig är halva jobbet gjort. Att eleverna får ta eget ansvar hör ihop med motivation. Det är för läraren en balansgång att se vilket ansvar eleverna klarar av. För att ta reda på vad som är lagom arbetsmängd så behövs det en dialog med föräldrarna. Det är viktigt att även med eleverna föra en dialog om aktivitet och ansvar, öva, lyfta fram och prata om det.

3. Hur ser du på integrering av ämnen och ett tematiskt arbetssätt?

Det är ett arbetssätt som gör skolan roligare både för elever och lärare. För vissa är det bra, medan det kan bli svårt för vissa. Svårt att nivåanpassa.

4. Utifrån LPO-94, vad anser du om möjligheterna att bedriva ett lokalhistoriskt projekt i undervisningen?

Inga problem.

5. Arbetar du / Har du arbetat integrerat med ämnena historia och teknikhistoria? Ja, nu med ett tema som heter förr i tiden. Dessa ämnen skiljs ju inte åt i verkligheten.

6. Anser du att en integrering av dessa ämnen ger nya infallsvinklar som kan underlätta elevernas inläring? Ja.

7. Varför har du valt att använda dig av lokalhistoria i undervisningen? Anledningen till att jag började var att jag hade en stökig klass. Allt var urtrist. Jag hade funderat kring att eleverna, varje dag, går förbi så mycket saker på väg till skolan, som de inte vet någonting om. Sedan har jag fortsatt med lokalhistoria. Eleverna växer utanför skolan, bl. a då de gör intervjuer. Bra för eleverna att få byta miljö, träffa folk utanför skolan och få ökad kunskap om sin omgivning. Arbetet har också gett kunskap om närmiljön som skapat intresse hos elevernas föräldrar. Eleverna har kommit hem och berättat för föräldrarna vad de lärt sig om sin lokalhistoria, kunskap som föräldrarna kanske inte tidigare haft.

8. Hur har du praktiskt använt dig av lokalhistoria i undervisningen? (metodiskt) På olika sätt. Oftast som tema under en termin i 5:an eller 6:an. Delar man upp klassen behöver inte alla arbeta med samma sak samtidigt.

9. Vilka kunskaper har du förväntat dig att ett lokalhistoriskt projekt ska ge eleverna? Massa kunskaper. Intervjua äldre personer. Jag upplevde att de fick mer respekt för äldre. De bör känna till sin närmiljö och hitta sina rötter.

10. Anser du att det lokalhistoriska projektet ger eleverna andra kunskaper än om du valt att inte göra den lokala inriktningen? I så fall vad? Se föregående fråga. T ex uppföra sig väl vid intervjuerna. Ett lokalhistoriskt arbete ökar elevernas initiativförmåga, då de själva måste ta kontakt med personer utanför skolan eller själva gå till biblioteket.

11. Vilka för- resp. nackdelar finns när man arbetar med lokalhistoria i undervisningen?

Nackdelar: Svårt att hitta olika svårighetsgrader. Elevernas förmåga är så olika vad gäller exempelvis läsning eller att ta initiativ. Det är också svårt att hitta material för barn, eftersom det mesta är skrivet för vuxna. Merarbete för läraren att skaffa fram material. Reglerna i klassen måste fungera när arbetssättet är mer fritt, vilket annars kan skapa svårigheter.

Fördelar: Lokalhistoria är roligt, det är därför jag vill jobba så här! Elevernas initiativförmåga ökar. Vid ett lokalhistoriskt arbete finns många roliga möjligeter till annorlunda redovisningar. T ex redovisa för föräldrarna, några klasser eller kanske alla klasser på skolan, multimedia labb eller ta med sig gamla saker och prata kring dessa.

9. Resultat

Hur ser några olika pedagoger på elevers inläring? Ingen teori är heltäckande beträffande inläring enligt Gunn Imsen, men motivation ses som ett centralt begrepp. Särskilt Skinner betonar kopplingen mellan motivation och inläring som betydelsefull. Piaget ser inläring som ett resultat av vad människan gör med stimuleringen och han delar upp den i två delprocesser. Mursell och Dewey ser funktionen och användbarheten som viktigast vid inläring. Med hjälp av ny hjärnforskning visar Jensen på betydelsen av att eleven får använda många sinnen vid inläringen. Han menar att alla människor har olika inlärningsstilar. Därför sker den mest effektiva inläringen vid rikt varierande upplevelser där många sinnen används samtidigt och där eleverna ser inlärningsstoffet i sitt sammanhang, knutet till verkligheten. Jensen betonar även hur viktigt det är att eleverna får engagera sig känslomässigt efter en inläringssession eftersom hjärnan styrs av känslor och sambandet mellan kropp och själ påverkar vårt minne. Han menar att hela människan är engagerad i inlärningsprocessen och särskilt positiva upplevelser förstärker inläringen. Piaget menar att svårighetsgraden måste anpassas noga efter elevens förståelsekapacitet. Så anser inte Skinner utan han betonar att alla kan lära, men att inläringshastigheten kan variera från individ till individ. Mursell betonar att undervisningen måste ske i för eleven meningsfulla sammanhang och inom en ram som eleven känner sig hemma i. Genom att utnyttja elevens förförståelse ökas inläringen. Han anser vidare att användandet av närmiljön i undervisningen tar tillvara elevernas privata strukturer. Piaget och Jensen betonar också vikten av att utgå från den fysiska verkligheten.

De olika pedagogernas syn på kunskap skiljer sig beroende på när de levde och den samhällssyn de är färgade av. Piaget menar att vi konstruerar vår egen subjektiva kunskap utifrån våra handlingar, erfarenheter och en social växelverkan med en yttre fysisk verklighet. Dewey betraktar kunskapen att skaffa nya kunskaper som det mest värdefulla, medan Jensen lyfter fram hur eleverna ska få fram riktig information och kunskap som viktigast. Båda ser kunskap som något föränderligt och expanderande, medan Skinner istället har den vetenskapliga synen på kunskap.

Hur ser pedagogerna på ett elevaktivt arbetssätt? Piaget förespråkar en aktivitetspedagogik där kunskap ska erövrats med egen kraft och genom egna erfarenheter. Han har en tydlig koppling mellan inläring och arbetssätt och menar att eleverna lär sig bäst när de arbetar aktivt med stoffet. Samma syn har också Dewey som betonar sambandet ”lära genom att göra”. Enligt Jensen strävar hjärnan efter att skapa

meningsfulla mönster. Han anser att vi lär oss mer effektivt när vi arbetar med större teman som griper över flera kunskapsfält. Även Dewey betonar tematiskt arbetssätt. Dewey anser vidare att praktisk kunskap är lika mycket värd som teoretisk eftersom samhället behöver all slags kunskap. Om lärare ser eleverna som aktiva, initiativrika, uthålliga och ansvarsfulla påverkar detta också valet av arbetssätt skriver Kveli. Johannesson ser ett lokalhistoriskt projekt som en möjlighet för alla elever att genom sitt aktiva deltagande konstruera nya frågeställningar och upptäcka den egna skaparkraften. Holmlund och Borg skriver i sin rapport att de strävat efter ett arbetssätt där elevernas kreativitet och aktivitet är drivande.

Vad står det i kursplanerna som styrker användandet av lokalhistoria i undervisningen? I kursplanerna för historia och teknik har vi funnit belägg för att använda lokalhistoria i undervisningen. Där betonas att historieundervisningen skall bygga på elevernas upptäckarglädje och lust att vidga kunskaperna om sin omvärld. Eleverna ska få leva sig in i gångna tider och de förutsättningar som funnits. Användningen av databaser, hembygdsmuseer, tidningar, och andra medier är en naturlig del av historieundervisningen. Likaså betonas kunskapen om den egna historien, hembygdens historia samt att undervisningen inte får stanna vid de yttre händelserna utan måste ta upp hur de konkret påverkat människors vardag och liv. Eleverna skall även utveckla kunskap om den tekniska utvecklingens roll och drivkrafter i ett historiskt perspektiv.

Vad finns det för lokalhistoriska och teknikhistoriska sevärdheter i Kisa med närområde? I vårt arbete har vi samlat en del av de sevärdheter som finns i Kinda. Vi har inriktat oss på det som finns i Kinda och som också kan spegla de stora sammanhangen enligt kursplanerna.

Vid hembygdsgården kan man få se och prova på hur människor levde förr. Där finns en handelsbod och ett skolmuseum samt andra hus och byggnader med mycket inventarier. En fornborg finns mitt i Kisa på Borgarberget. Emigrantmuseet ligger centralt beläget i Kisa och därifrån utvandrade den första gruppen svenskar till Amerika. Nils Dacke befann sig i Kindaskogarna och vid Helvetets portar skedde ett stort uppror. Guidade historiska vandringar kan man få uppleva vid Hargs gård. Vid Föllingsö finns också möjligheter till historiska vandringar i kulturlandskapet. Kinda kanal var en betydande transportväg med omfattande timmerflottning och båttrafik. Övergång från bonde- till industrisamhälle kan man finna i Kisa genom att forska i biblioteket och besöka de äldsta husen i Kisa.

Den tekniska utvecklingen från enkla redskap till tekniska system finns många olika möjligheter att studera och prova. På hembygdsgården finns mycket gamla verktyg och redskap. På Hargs gård finns även gamla jordbruksmaskiner och varje höst ordnas en temavecka med gamla arbetsmetoder. Hos Calle Carlsson i Karlslund kan elever få prova på att tillverka papper av lump. I vår inventering av hantverk och industri återfinns många platser där husen står kvar än i dag och kan påminna om den verksamhet som fanns där.

9.1 Sammanfattning av intervjuerna

Vid intervjutillfällena har vi och de intervjuade lärarna märkt att frågorna är tätt sammanlänkade och att vissa svar går att härleda till flera frågor. Vid muntliga intervjuer betonar också den intervjuade viktiga svar genom upprepning. Vi har därför vid sammanställningen av intervjuerna valt att skriva resultaten i löpande text.

Hur ser lärarna på elevers inläring och ett elevaktivt arbetssätt? Två lärare lyfter fram att elever lär sig på olika sätt och att eleverna kan vara mer praktiskt eller teoretiskt lagda. En lärare ser inläring som en process hos eleven och betonar sammanhangen och nämner repetition som en viktig del vid inläring medan en lärare betonar nyttan av läxor. Ett arbetsätt som alla tre förordade var att variera undervisningen för att tillgodose alla elever. Alla tror på elevansvar inom rimliga gränser. Att eleverna får ta eget ansvar tycker en lärare hänger ihop med motivation. Uppmuntran vid eget ansvarstagande är viktigt, betonar en lärare. Vidare säger en lärare att det krävs enorma förberedelser av läraren vid ett lokalhistoriskt projekt. Detta för att eleverna ska kunna ta ansvar.

Hur ser då lärare som valt att använda lokalhistoria på sitt val av arbetssätt utifrån LPO-94? Ingen av de tre lärarna kan finna något hinder i läroplanerna för att bedriva ett lokalhistoriskt projekt. Att utgå från elevnära stoff måste alltid vara det bästa betonar en av lärarna. Individualisering, integration av ämnen och stadieövergripande undervisning står det om i LPO-94 säger en lärare.

Kan en koppling mellan lokalhistoria och teknikhistoria ge eleverna andra perspektiv och vara betydelsefull för undervisningen?

Alla tre ser positivt på integrering av ämnen. En lärare ser även ämnesintegrering som lämpligt vid stadieövergripande arbeten. Två lärare säger att integrering mellan ämnen även gör skolarbetet roligare för både lärare och elever. Alla tre har arbetat integrerat med ämnena historia och teknikhistoria och ser också att dessa ämnen ger nya infallsvinklar. En lärare ser det som en fördel att kunna fånga både

pojknas och flickornas intresse för historia och teknik genom att exempelvis prata kring vilka effekter den tekniska utvecklingen förde med sig. Samma lärare säger också att det ofta är för lite praktiskt arbete i skolan.

Varför väljer lärare att använda lokalhistoria och lokal teknikhistoria i grundskolans undervisning? Alla tre har använt sig av lokalhistoria i undervisningen därför att de har sett olika fördelar med att knyta kunskapen till närmiljön. Att utgå från elevernas närområde ökar också förståelsen, betonar en lärare. Eleverna får se historia som något personligt och inte bara som ett skolämne, säger en. En lärare säger att den lokala anknytningen har bidragit med ökat intresse för undervisningen då eleverna har fått kunskaper som även väcker intresse hos elevernas föräldrar. Två av lärarna har gjort temaarbeten i år 5 där båda nämner ett temaarbete om hur det var att leva förr. Här redovisade eleverna genom en filminspelning. Andra exempel som nämns av en lärare är studier av ett torp, en närmiljöruta, ett torg eller en gård, där redovisningarna bör ske på plats.

Alla tre är överens om att ett lokalhistoriskt projekt ger eleverna både ökade och andra kunskaper. En lärare lyfter fram att målsättningen alltid är att eleverna ska förstå att det speglar det stora skeendet. Samma lärare säger att det är betydelsefullt att ibland få historieperspektivet belyst underifrån, utan facit i hand. Förståelsen för att historia har hänt där eleverna själva bor och att det har påverkat hur vi har det idag är enligt två lärare också fördelar. En lärare nämner att eleverna får mer förståelse och respekt för äldre personer när de får göra intervjuer. Samma lärare betonar att alla bör känna till sin närmiljö och sina rötter. Ett lokalhistoriskt arbete ger även eleverna ökad initiativförmåga och de förstår varför det är viktigt med trevligt uppträdande vid intervjuerna. En lärare ser fördelar med att eleverna får upptäcka historiska platser, personer, händelser mm i sin hembygd. En lärare säger att ett lokalhistoriskt arbete även ger eleverna kunskaper i elementär källkritik. Han betonar också vikten av olika redovisningsformer som alternativ till traditionella skrivningar och två lärare ser det lokalhistoriska arbetet som ett bra tillfälle att få göra annorlunda redovisningar.

En lärare anser att nackdelar med lokalhistoriska projekt är att det kan bli för mycket eller om läraren inte har tillräckliga kunskaper även tråkigt för eleverna. En lärare nämner att eleverna inte förstår helheten och att ett lokalhistoriskt arbetssätt kräver mer kunskaper av läraren. En lärare ser de största svårigheterna i att det är svårt att hitta olika svårighetsgrader så att det stämmer överens med elevernas olika

förmågor och initiativförmåga. Samma lärare anser vidare att det är svårt att hitta bra material för barn, då det mesta är skrivet för vuxna. Två lärare lyfter fram att det innebär ett merarbete för klassläraren att skaffa fram material. En lärare betonar att reglerna i klassen måste fungera när arbetet är mera fritt.

Alla tre lärarna är överens om att det finns många fördelar med ett lokalhistoriskt projekt. De nämner att det är roligt för både elever och lärare, eleverna får ta initiativ, engagemanget ökar och eleverna kommer ihåg mer, föräldrarna blir intresserade, många möjligheter till annorlunda redovisningar, studiebesök. En lärare nämner vikten av att eleverna får s. k. aha-upplevelser i samband med undervisningen, vilket gynnar inläringen. Att studiebesök inte måste innebära att besöka ett färdigt museum poängteras av samma lärare och han säger också att historia finns överallt, det är bara att utnyttja det. Han menar att om det råder brist på pengar och resurser, så är det också en fördel att kunna utnyttja närmiljön i undervisningen.

10. Diskussion

Ett syfte med denna studie var att få ökad kunskap kring elevers inläring. Vi valde därför att studera litteratur där några olika pedagogers syn på inläring speglas. Vi ville också veta hur lärare som arbetat med lokalhistoria i grundskolans undervisning ser på inläring, kunskap och arbetssätt. Att skolan ska bygga på ett elevaktivt arbetssätt är något vi ofta hört under vår utbildning och som vi själva, kanske präglade av vår utbildning, instämmer i. Hur ser då lärare och pedagoger på elevers inläring och ett elevaktivt arbetssätt?

Under denna studie har vi både läst och hört om vikten av ett elevaktivt arbetssätt samt om användandet av lokalhistoria som ett sätt att få aktiva elever. Kveli utgår från att lärare som anser eleverna vara aktiva, initiativrika och ansvarsfulla också använder sig av arbetssätt där detta utgör grunden för elevernas lärande. Detta tycker vi stämmer väl med det resultat vi nått i vår studie. Två av de tre lärare vi intervjuat liksom flera av de lärare vi läst om i de lokalhistoriska rapporterna betonar vikten av aktiva elever och ett aktivt arbetssätt. Johannesson ser ett lokalhistoriskt projekt som en möjlighet för alla elever att genom sitt aktiva deltagande konstruera nya frågeställningar och upptäcka den egna skaparkraften.

Både dagens liksom gårdagens pedagoger instämmer i tankar kring vikten av aktiva elever och vikten av att se till varje elevs förutsättningar. Enligt Piaget lär sig eleverna bäst när de får arbeta aktivt med stoffet och han påpekar också vikten av att anpassa svårighetsgraden till elevens förståelsekapacitet. Erik Jensen menar att inläring fungerar bäst när man växlar mellan intensiv koncentration och mer lättviktig aktivitet. Han säger också att vi lär mest då vi får utnyttja flera sinnen samtidigt och att klassrummet fungerar bäst då det är intresseväckande, stimulerande och verklighetsnära. Vi tycker att såväl Piagets som Jensens tankar visar att grundskolans undervisning bör innehålla ett varierat utbud av aktiviteter där eleverna ges möjlighet att lära på sitt sätt, utifrån sina olika förutsättningar.

Precis som ett elevaktivt arbetssätt spelar en stor roll för elevernas inläring anser vi också att lärarens inställning vad gäller elevansvar spelar en viktig roll. Om eleverna ges ett ökat ansvar för sitt skolarbete är det också hos eleven den största vinsten ligger vid ett lyckat resultat. Johannesson är en av lärarna som visar på vikten av elevansvar och hon poängterar att eleverna ska ta eget ansvar även vid tillfällen då svårigheter uppstår. Även Holmlund och Borg som uttalar sig i samma bok, säger att de strävat efter ett arbetssätt där elevernas kreativitet och

aktivitet stått i centrum. Håkan Wass säger vid vår intervju att det är viktigt att ge eleverna ansvar som de klarar av och han påpekar också att det är viktigt att föra en dialog med eleverna om aktivitet och ansvar. Detta är något även Lars Durefelt instämmer i då han säger att de flesta elever vill vara duktiga och ta ett eget ansvar men att ansvaret måste vara inom de ramar eleven klarar av. Vi anser att frågan om elevansvar hör tätt samman med valet av arbetssätt. Om man väljer att arbeta utanför den läroboksledda undervisningen och även förlägga en stor del av undervisningen utanför skolmiljön måste det betyda att man har en stor tilltro till eleverna och deras förmåga att ta ansvar. Detta innebär också att man måste var medveten om elevernas olikheter och därför utgå från detta när det gäller bland annat ansvarsfördelningen. Om eleverna får anta nya utmaningar med ett eget ansvar växer eleverna och ett ökat intresse för skolarbetet nås.

Har då användandet av den lokala omgivningen någon betydelse för elevernas inläring? James Mursell betonar att undervisningen ska vara meningsfull för eleven och ske inom en ram eleven känner sig hemma i. Vidare hävdar Mursell att man då man använder elevernas närmiljö i undervisningen tar tillvara elevernas privata strukturer. Håkan Wass betonar att användandet av närmiljön i skolarbetet gör att eleverna känner en ökad anknytning till skolarbetet, detta inte minst då det gör elevernas anhöriga intresserade. Att undervisningen ska vara meningsfull och personligen beröra eleverna anser vi vara mycket viktigt för att en varaktig inläring ska ske. Att eleverna också kan komma hem och berätta för föräldrarna om intressanta händelser och personer från deras egen hemtrakt anser vi också ge eleverna ett ökat självförtroende och därigenom också ett ökat intresse för skolarbetet, vilket inte är mindre viktigt.

Att utnyttja elevers närmiljö i undervisningen tror vi är ganska vanligt. Att medvetet och tematiskt genomföra större projekt där man tar fasta på elevernas närmiljö, så som exempelvis vid ett lokalhistoriskt projekt tror vi tyvärr inte sker lika ofta. Skäl till detta tror vi kan vara dels att man inte ser betydelsen av att skildra historia och teknikhistoria i sitt sammanhang dels att man ser sig blind på tidsåtgången och kanske anser att mycket tid går åt till ett eller några ämnen. De lärare som medvetet valt arbeta med lokalhistoriska projekt och som vi mött eller läst om vid detta examensarbete har noga tänkt igenom varför man väljer att utgå från det lokala. De ser den lokala inriktningen som viktig dels då den ger stora möjligheter till ett elevaktivt arbetssätt dels då det väcker ett större intresse för dessa ämnen hos såväl eleverna som deras omgivning. Att det som är nära eleverna väcker elevernas motivation är inget nytt inom

pedagogiken. Detta är också något som vi ofta fått höra i vår lärarutbildning. För att få eleverna att bli motiverade är det viktigt att de känner igen och förstår. Det är då undervisningen blir lustfylld. Lustfylld undervisning och motivation leder också till ökad inläring.

Finns det då möjligheter att både belysa de stora tekniska och historiska sammanhangen och göra undervisningen mer lustfylld för eleverna genom att använda lokalhistoria och lokal teknikhistoria i grundskolan? I vår studie har vi funnit belägg för att det i en bygd som Kinda finns goda möjligheter till detta. Vår studie är nu begränsad då vi enbart granskat de lokala möjligheterna i Kinda men vi tror att var bygd har sin historia att ta tillvara. Svante Kolsgård har gett sin syn på lokala möjligheter då han uttalat en undran om varför man, som lärare, skulle välja att exemplifiera industrialismens genombrott med tex. barnarbete i engelska kolgruvor. Det har kanske, i skolans närområde för 100 år sedan, funnits en tobaksfabrik eller ett sågverk där arbetskraften till stor del bestod av barn.

Vi har i detta arbete även granskat lokahistoria och lokal teknikhistoria utifrån en tanke att lokalhistoria kan vara ett sätt att arbeta integrerat med ämnena teknik och historia. Vi undrade också om denna kopplingen ger undervisningen nya perspektiv. Svante Kolsgård anser att en integrering av dessa ämnen och en lokal anknytning självklart ger nya infallsvinklar då eleverna får ett perspektiv underifrån. Han ser detta som en motsats till rådande historieundervisning i skolan som istället ofta belyser historia ur kungar och de rikas perspektiv. I LPO –94 betonas att folkets historia ska utgöra grunden i historieundervisningen. Vi ser det betydelsefullt att verkligen få uppleva historia genom att själv få vara med i många olika aktiviteter. Vi tror också att det ger nya upplevelser av dessa ämnen och därigenom också nya infallsvinklar. Kolsgård nämner också att kopplingen mellan dessa ämnen ger särskilt tjejerna en ny chans vad gäller teknikundervisningen. Något vi anser vara mycket bra.

Hur ser då lärare som valt att använda lokalhistoria på sitt val av arbetssätt utifrån LPO-94? De intervjuade lärarna ser tankar i läroplanen som gör det lämpligt att använda det lokala i såväl teknik som historieundervisningen. Kolsgård nämner individualisering och integration av ämnen som något som lyfts fram i LPO-94 och som sker då man arbetar med lokalhistoria. Durefelt anser att LPO-94 lyfter fram att det alltid är det bästa att utgå från ett elevnära arbetssätt. Att i sin undervisning utgå från eleverna själva d.v.s. deras verklighet och deras intressen i skolan tror vi alltid är den bästa förutsättningen för en lyckad

undervisning. LPO-94 visar också på vikten av att detta sker. I ett lokalhistoriskt projekt finns stora möjligheter till variation och individuell fördjupning av ett eget intresseområde och eleverna kan också lära sig mer om sin egen och sin familjs historia.

Vi ville genom detta arbete även få fördjupade kunskaper i Kisas lokala historia och teknikhistoria. Att det runt om i Kinda finns mycket att ta tillvara i såväl historia- som teknikhistoria undervisningen har vi genom detta arbete förstått. Genom att använda vår närmiljö, det vill säga trakterna kring Kisa, kan man definitivt belysa de stora historiska- och teknikhistoriska sammanhangen. För att nämna några exempel finns som vi tidigare nämnt både historia som berättar om barnarbete i den tidiga industrialiseringen som ett museum innehållande berättelser och fakta kring emigrationen. Att genom detta arbete få en möjlighet att närmare bekanta sig med vår omgivning har också varit mycket intressant och spännande.

Varför väljer då lärare att arbeta med lokalhistoria och lokal teknikhistoria i grundskolans undervisning? Vi har i vår studie funnit att de lärare som valt att använda sig av det lokala har haft många skäl till sitt val av arbetssätt. Till att börja med ser både de intervjuade lärarna och de lärare vi läst om i de lokalhistoriska rapporterna på sina elever som initiativrika och ansvarstagande. De ser också fördelar med ett arbetssätt där eleverna har referensramar och känner igen sig i stoffet. Att man ska ge eleverna stora möjligheter till variation och på detta sätt bredda undervisningen är också något dessa lärare ställer sig positiva till. De tre intervjuade lärarna anser också att man utifrån LPO-94 har stora möjligheter att genomföra ett lokalhistoriskt arbete med en skolklass. Vad gäller integreringen mellan ämnena teknik och historia ser också de lärare vi mött på detta som något positivt och framhåller att det är så verkligheten runt eleverna ser ut.

Vi tycker att vi i vår studie kan se en röd tråd mellan 1994 års läroplan för grundskolan, elevers lärande och lärares val av arbetssätt. I LPO-94 ser också vi stora möjligheter till såväl integrering mellan ämnen som till att i sin undervisning ta fasta på det eleverna har runt omkring sig i sin närmiljö. LPO-94 lyfter också fram vikten av att ge eleverna de stora sammanhangen, något som vi liksom Svante Kolsgård anser att ett väl genomtänkt lokalhistoriskt arbete mycket väl kan bidra med. Vi kan efter denna studie också själva förstå varför lärare väljer att arbeta med lokalhistoria i skolan. Många tankar är som vi ser det gemensamma hos de lärare vi mött under detta arbete och de har enligt oss både pedagogiska och mer personliga grunder till sitt val av

arbetssätt. De tycker att lokalhistoria är intressant och ger eleverna ny och annorlunda kunskap. Att man som lärare måste vara intresserad av det som finns i närmiljön tror vi är en förutsättning för att man som lärare ska kunna handleda och genomföra ett lokalhistoriskt arbete med en skolklass. Vi anser också att det är viktigt att man vid ett lokalhistoriskt arbete, precis som vid annan undervisning, arbetar utifrån syfte och mål där också elevernas idéer och tankar får påverka.

Genom ett medvetet förhållningssätt vill vi utveckla ämnet historia i skolan och integrera med teknikhistoria. Genom att utgå från lokalhistoria och förankra det historiska skeendet från olika vinklar vill vi ge eleverna möjlighet att praktiskt levandegöra historia där även det tekniska perspektivet belyses. Vi har genom detta arbete bildat oss en egen positiv bild av ett arbetssätt där man bygger undervisningen på eleverna och deras förförståelse. Att arbeta med lokalhistoria tror vi är ett sätt att göra detta.

11. Referenslista

11.1 Litteratur

- Dunn, R och K, samt Treffinger, D. (1992). *Alla barn är begåvade på sitt sätt!* Jönköping: Brain Books AB
- Edstam, U. (1986). *Från flinta till chip*. Göteborg: Esselte Studium AB.
- Imsen, G.(1992). *Elevens värld*. Lund: Studentlitteratur.
- Jensen, E. (1995). *Aktiv metodik*. Jönköping. Brain Books AB.
- Kveli, A-M. (1994). *Att vara lärare*. Lund: Studentlitteratur.
- Sjöberg, S. (1997). *I uppfinnarens verkstad*. Uppsala: Publiktryck.
- Stevenson, L. (1974). *Sju teorier om människans natur*. Forum.
- Uddholm, M. (1993). *Pedagogen och den musikaliska människan*. Mölndal: Förlaget Lutfisken.
- Wachenfeldt, v. M. (red)(1990). *En bok om Kisa socken*, del 4. Kisa sockenbokskommitté.
- Kursplaner för grundskolan* (1994). Stockholm: Utbildningsdepartementet.

11.2 Rapporter

- Barton, A. H. (1996). *Peter Cassel och Iowas New Sweden*. Svenska Peter Cassellsällskapet Kisa. ISBN 91-630-4570-2.
- Hartman, S. G.(1995). *Lärares kunskap*, Linköping: Skapande vetande nr 28, 1995. ISBN 91 – 7871 – 496 – 6.
- Hellström, S. (1995). *Lokalhistoria i centrum*. Promotionsföreläsning 1 Juni 1995. ISRN ULI-CLHI-R--8--SE
- Nilsson H.(red)(1995). *Att använda lokalhistoria i undervisningen*. Konferensrapport, Juni 1995 ISRN ULI-CLHI-R--9--SE

11.3 Internetadresser

<http://www.kinda.se/kft/kinda.html>

11.4 Övriga källor

- Material från Kisa bibliotek och Kisa Turistbyrå.
- Pedagogisk uppslagsbok* (1996). Lärarförbundets Förlag.
- Bra böckers lexikon* (1973). Bra böckers förlag.
- Videoinspelning av teaterföreningen Superbs uppsättningar av *Drömmen om friheten* och *Kisa-mor*.

Bilaga 1

Intervjufrågor.

För att underlätta vid intervjun vill vi i förväg förtydliga vissa begrepp så de har samma innebörd.

- Lokalhistoria: Historia med lokal anknytning.
- Teknikhistoria: Frågeställningar som berör den tekniska utvecklingen.

1. Vilken är din grundsyn (strävan) beträffande

- a. inläring?
- b. kunskap?
- c. arbetssätt?

2. Vilken är din strävan beträffande elevernas förmåga till aktivitet och eget ansvar?

3. Hur ser du på integrering av ämnen och ett tematiskt arbetssätt?

4. Utifrån LPO-94, vad anser du om möjligheterna att bedriva ett lokalhistoriskt projekt i undervisningen?

5. Arbetar du / Har du arbetat integrerat med ämnena historia och teknikhistoria?

6. Anser du att en integrering av dessa ämnen ger nya infallsvinklar som kan underlätta elevernas inläring?

7. Varför har du valt att använda dig av lokalhistoria i undervisningen?

8. Hur har du praktiskt använt dig av lokalhistoria i undervisningen? (metodiskt)

9. Vilka kunskaper har du förväntat dig att ett lokalhistoriskt projekt ska ge eleverna?

10. Anser du att det lokalhistoriska projektet ger eleverna andra kunskaper än om du valt att inte göra den lokala inriktningen? I så fall vad?

11. Vilka för- resp. nackdelar finns när man arbetar med lokalhistoria i undervisningen?